

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15, și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 cöle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. s'e'u 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții, la oficiile postale și la toate librăriile.

Ionea Mamei.

Poveste.

A fost, ce-a fost; decă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

A fost odată un om, și omul acesta avea un copil. Dintre șapte, pe care i-a fost dat Dumnezeu, acestă era al șeptelea, adică ursit la naștere, ca să fiă om norocos. I-a pus numele Ion, fiind-că se dice, că Ionii sunt toți nătărăii și toți ómenii cu noroc.

Iubia omul meu pe Ionea, precum îți iubești lumina ochilor. Nici nu era chip să nu-l iubească, deóre-ce era al șeptelea între șapte și cel mai măruntel, mai hărăbor și mai a prisnel între toți. Dar de tată, calea vaea. El mai merge și mai vine; el mai stă și se mai duce; pentru el casa-i conac. Muma-i vëlva casei; ea te scaldă și hrănește; ea îți mătură prin casă. — Al mamei era Ionea, puilul mamei, drăguțul mamei, frumusele și înțeleptul mamei.

Și apoi se dice, că nu e togmai bine a fi tóte într'o făptură, cöda căpëtăi și copilul cărma casei. Ionea creșcea dintr'o di în alta, cu cât mai mare, cu atât mai hărăbos, mai înderêtnic și mai — adică — de capul lui.

Era dëu aci câte-odată, ba pentru-ca vorba întrégă să fiă dișă, era chiar de multe ori necaz la casa omului din vina copilului. Ionea suferia pe fiă-care di câte o vorbă aspră; érá după-ce s'a fost arêtat, că vorbele nu prind, mai răbda și câte o pedepsă. Hei! dar tot al șeptelea era Ionea. Cine da suferia, ér nu cine răbda. Când tata bătea pe Ionea, mama îl ștergea de lacrimi; érá când mama îl bătea, purta grijă, ca tata să nu-i prindă de veste. Rea povăță 'n tinerețe. Când copilul sparge óla, érá muma-sa se pune să adune hârburile, atunci — vai și amar! — nu-ți mai pierde vorba.

Togmai așa a fost. Ionea se făcuse cel mai neascultător copil; érá nesupunerea pe cel nesupus îl pedepsește. Decă omul meu voia să mai dea învățături lui Ionea și îi dicea: „Ióne, drăguțule, veți, așa să faci, așa e bine, așa se prind boii la car, așa se pune cuiul la rötă, așa se ține

sacul și altele, tot învățături folositoare, — Ionea purta muntea pe la garduri și dicea „Ba io!“ — Și apoi tot din „ba eü“ în „ba eü“ el ajunsese băiet mărișor, fără să fi prins măcar atâta învățatură, ca să șcie, că plugul are córne, móra nu e piuă și vaca nu e boü. Cu atâta nu are s'o ducă departe.

Într'o di omul meu se gătia să plece la têrg. Tóte erau gătite; numai un restëu nu era încă pus în jug.

— „Tată!“ dișe Ionea, „mă duc și eü cu tine“.

— „Ba, tu rămăi frumos acasă, ca nu cum-va să te pierdi prin têrg,“ — răspuse tată-l sëu.

Mă duc . . nu te iaü . . mă duc . . nu te iaü . . .

Tótă lumea șcie, cum sunt copii diși. Togmai când îi diceai că e ciută, el se face foc ca s'o prindă de córne. Di-i lui Ionea să rămăie, decă voești să-l apuce dorul de ducă.

N'avu dar încotro; omul meu puse pe Ionea în car și plecă cu el la têrg.

— „Auți tu,“ îi dișe el, „să stai frumos lângă mine!“ —

— „Da! stau, tată!“ răspuse Ionea, supus acuma întâia órá, decând să ținea minte.

Și cât a ținut drumul până în marginea satului, Ionea sta bot în fundul carului.

La marginea satului, el își întise un picior . . . După cale de vr'o două pușcături, întinse și pe celălalt. . . Dup-aceea își rădică capul . . începu să privescă împregiur . . . În sfêrșit se rădică, se rezimă pe lătura carului și rămase privind la rötă. Nu putea nici de cum să înțelégă, cum se înverte rötă așa fără nici o poruncă, cum o spiță dă fuga după celelalte . . și tot fug fără să se mișce din loc, da! . fără să pötă scăpa de subt nasul lui.

Întră în pădure. Ionea mamei rădică nasul și rămăne cu gura căscată. Copacii, în drépta și stînga, au fost încărcați-o la fugă și fugiau . . fugiau mănecând pământ unul după altul.

Nu mai era lucru curat! . Ionea mamei nici una, nici alta, sări din car și se simți cu picioarele pe pământ.

Erăși rămase cu gura căscată. Acuma copacii s'au fost oprit și carul se mișca, se ducea înainte, tot mai departe. . .

— „Audi taică! stai cu carul. să ved cum se învârtesc roțele!“ — strigă el într'un târziu.

Acum i se rădicară perii în vârful capului. Din dece părți se audi tot pe sine strigând, érá tatál-sëu mergea înainte fără să ia strigătele în samă. — „Tată!“ strigă el încă odată și încă odată se audi de dece părți strigând. — Ionea se speria și înțelegând, că nu-i mai bine decât acasă, începu să fugă.

Se vedea numai colbul în urma lui . . . Se ducea . . se ducea spre casă până ce nu apucă o cale greșită . . .

Apoi, veți! nu e bine, de loc nu e bine, când cei mai nepățiți nu primesc povața celor mai înțelepți. Rëu a plecat Ionea acasă, când nu șcie căile prin pădure.

A fugit multă vreme, apoi a scădut-o mai încet, în sfârșit a mers și tot a mers prin codru și din codru pe poiénă și éráși prin codru, și prin poiénă éráși, până-ce i s'a urit, i s'a făcut gróză și a început a i se amări viața.

— „Dómne! aiбі îndurare de mine! că d'aici înainte tot supus am să fiú!“ — strigă el în sfârșit . . și tare greú îi era sufletul, când i-a venit să grăescă astfel de cuvinte.

N'a mai mers apoi mult. Cale cam d'o fugă bună, togmaí în marginea pădurei, era un sat. Ionea mamei sări de bucuria, când vădu satul, nici nu se opri până ce nu se vădu întrênsul. Începu apoi să colinde dela casă la casă. Și cu cât mai departe colinda, cu atât mai uimit se simția. Nu putea nici decum înțelege, cum de în sat găseșce tóte casele, numai pe a lor nu. I s'a fost oprit mîntea în loc. Începu dar să plângă.

— „Ce plângi, nepóte?“ îl întrebă un om, ce venia dela țarină în nauntea unui car cu patru boi.

Ionea mamei îi spuse ce-i și cum, érá pe om îl prinse milă de el.

— „Cum te chiamă pe tine?“ întrebă omul bun.

— „Ionea!“ răspuse băetul.

— „Dar' pe tatál-tëú cum îl chiamă?“

— „Tată, îl chiamă,“ răspuse Ionea.

— „Dar satului, din care ești tu, cum îi ție?“

— „Sat, îi ție!“

Adică n'a știut Ionea răspunde și pentru aceea omul bun nu șcia, ce să-i facă. L'a prins slughitá la boi, de óre-ce togmaí nu avea pe nimenea, care să-i mène boii, când el ținea córnela plugului.

Așa a ajuns Ionea slugá la un om bun dintr'un sat dela marginea codrului. Dar mult folos nu era de el, pentru-că Ionea n'a fost bun ascultător, pe când i se dau învățăturile. Și multă ocară trebuia să sufere, când nu șcia să facă nimic precum se cuvine.

Într'o ție stăpânul lui Ionea se găteșce de têrg.

— „Audi tu Ione!“ ție el, „să ungi carul, dar să-l ungi bine, cum se cade, că-cí avem să plecăm la têrg!“

Ionea ție: „da“, ia păcură și începe a se scârpina în cap. El nu șcia cum se unge carul. Nici odată n'a ascultat, când i s'a spus și nici odată n'a privit, când putea să vadă. Acu nu șcia unde să începă. În sfârșit, din cele ce a vădu până acum, a fost câștigat învățătura, că începutul carului este la jug, adică la protap. El gândi

dară, că aici are să începă, decă voieșce să facă lucru bun și cum se cade.

Nu s'a gândit bine! Dar, în sfârșit, după gândul sëu, a făcut întogmaí. A uns jugul; a uns oiștea; a uns și loitrele carului. Aici a sfârșit. Nu i-a mai rămas păcură. Se duse dar să mai cêrá.

— „Bădică!“ — ție el, după ce a intrat în casă, „să-mi mai dai păcură!“

— „Unde păcatele îți mai trebuie păcură?“ — grăi stăpânul sëu supêrat, — „ți-am dat ca să poți unge carul în trei rënduri!“

Ionea spuse, că n'a fost destulă, decât pentru jug, oiște și loitre.

Când stăpânul audi asemenea vorbe, el apucă pe Ionea de urechi și mi-ți-l duse afară și mi-ți-l purecá ome-neșce, ca orí cât ar trăi, să nu mai uite, că la car nu se ung decât osiile și dricul.

Ionea mamei, — de! ce să facă! — suferi și el, apoi rămase privind, ca să învețe cum se unge carul.

După ce carul fu uns, prinseră boii, stăpânul se așeză înainte, érá Ionea se puse nod în fundul carului înăbușindu-se câte-odată, bietul de el, de suspine.

— „Acum să tací!“ grăi stăpânul sëu aspru. — „Să nu-ți mai aud glasul!“

Acesta fu cel din urmă cuvênt. Haiț — cea! — plecară. Ionea ședea în fundul carului tăcut, încât îi era frică să rêsufle. În urmă i s'a fost urit așa. Începu dar să privescă éráși la róta. Acum era însé mai înțelept. Nu se mai mira nici de róta, nici de copaci. Găsi însé un alt lucru, pe care nu-l înțelegea. De câte orí a vădu róta învêrtindu-se, nici odată nu-și aducea aminte să fi vădu și cuiul dela róta cădênd. Acum se hurducă odată carul peste un bolovan și țic . . toc . . cuiul sări din osie și cădu la pământ . . . Era frumos lueru, dar nu-l putea înțelege. Ar fi dorit fórte să întreb pe stăpânul sëu; dar acesta i-a fost ție să tacă.

Peste câtă-va vreme începu leuca să scapete. Ionea acum par' că înțelegea, pentru ce scapëtă leuca. . Îndată . . tronc . . cădu și leuca și rămase în urma carului.

Ionea tresări și voi să grăescă, dar vădu pe stăpânul sëu și éráși își aduse aminte, că i s'a fost poruncit să tacă. El înțelese însé un lucru: că decă leuca a cădu de dragul cuiului, róta are să iasă de dragul leucei. Și nici n'a înțeles-o pe deplin până ce . . stuf! — cădu și róta în colb și rămase și ea în urma carului.

Carul mai înaintă câtă-va vreme pe trei róte . . apoi hodoronc! . se resturnă, încât osia se frînse în două bucăți. Acum nu era bine!

— „Etă-ne!“ strigă Ionea speriat! „n'am ție că o pățim?“

Ei, bine! Să nu mai pierdem vorba! Nécazul omului cu osia frîntă în mijlocul drumului, . . nici la Pașci nici la Crăciun! Apoi nu e glumă! . Omul meú luă pe Ionea și îl purecá încă odată, apoi îl trâmise în șcirea domnului, ca să nu-i mai facă necaz. . N'a făcut bine, că-cí tocmai el i-a fost poruncit să tacă. . Dar nici Ionea mamei nu era în lipsă de păcat: decă s'ar fi deprins a se supune la porunci, acuma șcia până unde merge porunca. Prea supus era, îndêrêtnic de supus. Nici așa nu e bine.

Omul făcu, cum făcu și-și ajută cu bine cu rëu; Ionea însé éráși rămase pe jos, așa, pe drum, nici încóce, nici încolo.

Ca vai și amar de el — nu știu, ce să facă. Apucă

o cale, pe care nu o cunoșcea, crezând că va ajunge cu ea togmaî acasă. Și éráși a mers și a trecut codru și poiénă, multă vreme a mers, și tot s'a dus până ce abia îl mai purtau picioarele.

Astă-dată găsi un sat într'o poiénă frumoasă, érá lângă sat întélni un om, care pășcea o turmă de oi.

— „Bună ziua, bădică!”

— „Să creșci mare, nepóte!”

Din vorbă în vorbă .. mai una, mai alta .. scurt și bine, Ionea spuse omului dela început până în sfêrșit, cum a fost și câte a pățit, érá omul se bucură de el, fiind-că togmaî avea trebuință de un ciobănel, care să-î mai porțe turmulița de oi la iérbă, s'o ducă la apă și să grijescă de ea, ca să nu se amestece cu alte turme, de óre-ce minunat fel de oi erau și nici decum n'ar fi voit, ca să se strice soiul. Așa oi se dice că nu mai erau decât la un împérat vestit, dela care omul nostru a fost căpétat un miel de prăsilă. Erau adică oi .. putem și cum au fost, când erau din séménță împératéscă.

Destul că și Ionea s'a bucurat, fiind-că se vedea éráși la noroc bun. Făcură dar înțelegere și Ionea mamei rămase ciobănel.

— „Apoi să pașci oile cât e ziua de lungă, să le adăpi în vale, érá când veđi că se întunecă, să le mênii la stîină. Décă vei vedea, că e frig, tu fă foc la gura stîinei și te încăldeșce; érá pentru ca oilor să nu le fiă frig, tu le bagă și pe ele în stîină.”

Așa grăi omul; érá Ionea díse, că întogmaî are să facă.

Cât a fost ziua de lungă, Ionea umblă în urma oilor; când i se făcu sete, se duse cu ele la adăpare, érá când începu a se întuneca le mênii la stîină.

Minunat lucru mai era stîina asta. Ionea n'a mai fost veđut stîină. Era giur împregiur îngrădit cu nuiete; gardul era acoperit cu o stréșină de trestie, pentru ca să nu-l strice plóea, érá la un loc a fost rămase o gaură, asupra căreia sta pe nișce stîlpi un acoperiș de trestie.

— „Asta o să fiă gura stîinei!” — grăi Ionea îmbucurat de înțelepciunea sa.

Simțind dară, că e frig, se puse și făcu foc togmaî în gaură, subt acopereméntul de trestie. Era bun lucru focul și Ionea se încălđia. Íși aduse apoi aminte, că stăpânul seú i-a fost poruncit, ca, pentru ca nici oilor să nu le fiă frig, să le bage și pe ele în stîină. Nu înțelegea, cum să le fiă lor mai cald în stîină decât afară: făcu însé, precum i s'a fost díș. Apucă dară berbecul cel mai frumos, care purta talanga cea mare și îl víri prin gaură în stîină. Dar lucru pocit! în gaură ardea focul: berbecule se pírojoli, încât nu mai rămase lână pe el.

— „Aha! acum înțeleg!” — strigă Ionea îmbucurat și mai mult decât odinórá. — „Adică oile trec prin foc, pentru ca să nu le fiă frig.”

Și simțindu-se a face bine, el víri una după alta tóte oile în stîină.

Odată veđu, că s'a aprins gardul și stréșina și acoperișul dela gura stîinei, s'aú aprins și ardeau, încât era minune mare. Ionea mamei rămase nímii. Așa lucru n'a mai veđut și fórté bine îi párea, că a putut-o nimeri la poruncă, fiind-că înțelegea prea bine, că oilor n'are să le fiă frig în mijlocul focului. Privia dar mulțămít la tréba, ce a făcut. Ar fi dorit numai să vie stăpânul seú, pentru că să-î pótă dice: „Veđi, că mé pricep și eu la păstorit!”

Togmaî așa a și fost. Stăpânul seú ședea acasă la masă și mânca nișce pâne cu cépă, fiind-că era togmaî dí de post. Odată priveșce afară și vede foc mare în sus pe deal. Priveșce mai înadins și vede că este în préjma stîinei sale. Nu-î mirosa a bine. Ese afară cu bucata în gură .. pléca .. merge .. dá mai iute .. începe să fugă .. în sus pe deal .. tot mai sus .. în sfêrșit soseșce la stîină fără rêsuffare.

Ha! ha! .. să veđi acum lucru! .. Stîina dată párjol, oi din viță împératéscă fripte și cópte una ca și ceealaltă, încât par' că sunt pepeui copti .. Apoi e mult, prea mult e .. Réu a făcut Ionea și să mulțáméscă lui Dumneđu c'a putut scăpa c'o bătaia bună.

Așa e deú aci! .. Omul meú cel bun, necăjit și amărit și mánios precum era apucă pe păstorul iscusit și țil-bátu — bātu, încât póte îl și ucidea, décă Ionea nu avea norocul să scape din mâinile lui.

Érá după ce a scăpat Ionea, și-a luat picioarele în cărcă și mi țl-a tulit-o la sánétósa, încât nici n'a privit înapoi, până ce nu s'a veđut în codru.

Ei! apoi ce să-î faci!?. Așa o păteșce omul fără de capét. Décă s'ar fi purtat bine, acum ar sta acasă și ar mânca colac cu lapte.

A mers Ionea și a umblat mult prin codru — și în drépta și în stînga, și înainte și înapoi, și cruciș și curmezis .. tot a umblat, bietul de el, ca să dea de vr'o cale, care-l va duce acasă .. Flămând era și îi era sete, încât sorbea roua de pe frunđe și mânca gogoși și ghinda ce găsia pe pământ .. Apoi era obosit și amărit și îngrozit .. și va! și amar de omul, care a píerdut calea prin codru .. Da! încât îți vine să plângi, când te gândești la el .. Dar de cale tot n'a putut da.

Așa s'a făcut nópte și nóptea l'a prins în codrul fioros. I se rădicaú perii în vérful capului și se îngrozia de-í furnica prin vine, când auđia lupii și urșii și fel de fel de fiere sélbatice urlând și mușinând în apropierea lui. Acum nu mai era chip să scape.

Índată veđu un copac gros și în copac o gaură destul de mare pentru ca să încapă prin ea. Merse la copac și veđu că e scorburos. Acum era bine. Se ascunse aici, ca nu cum-va să-î dea fierele de urmă și să-l mánance.

Și fórté bine îi párea, când se veđu pus bine în ăst chip, încât nici nu mai era málnhit .. Era însé cam flămând. Dar când scapă omul dela primejdií marí, nu mai gândeșce la nevoile mici.

A adormit Ionea de obosit ce era și togmaî se visa, că este acasă și mánancă nișce pásat cu lapte dulce, când odată .. puff! .. durr! .. tronc! .. aude o împușcătură și se trezeșce speriat.

Ce era? .. Căți-va pași dela el s'aú fost adunat vr'o doui-spre-dece tâlhari de cei mari, adică tâlhari de codru și gróznici cu căpitanul lor, au fost făcut foc, frigeau un bou și togmaî desfundersă o bute cu vin bun .. erau adică să facă ospéte.

Când veđu Ionea mamei bou în frigare, începu să i se facă poffă de mánacare. Era, Dómné, flămând, încât îi venia să se facă cariú și să începă a róde în copac. Laudul de el, nepățit, precum era, nu șcia ce grozav fel de ómeni sunt tâlharii: eși dară din scorbura și se duse la ei.

Nu făcea bine! Cu tâlharii nu e de glumit!

Ionea spuse, c'ar mânca și el ceva.

Tâlharii se inholbară cu toții la el, apoi scóseră cuțitele și săbiile și începură a le ascuți, ca până ce ăci una .. două să-l taie bucăți și să-l ucigă. . . Așa sunt tâlharii. Mult nu se sfătuiesc.

— „Stați măi!“ grăi unul dintre dênșii. — „D'apoi decă băietul ăsta ne pôte fi de folos!“

— „Ce folos?“ — întrebă altul.

— „Pôte este al séptelea la părinți și atunci ne găseșce iérba fierelor,“ — ăise tot cel de mai nainte.

— „Așa-î! așa-î!“ — strigară toți.

Întrebară dar pe Ionea și Ionea le spuse, érá eî afară din sémên se bucurară, când înțeleséră, că Ionea într'adevăr e al șéptelea între șépte.

Era anume, că tâlharii au fost prins de veste, că împératul a căpétat o grozăvie de bani tot în aur dela un neguțator, care i-a fost dator de multă vreme, și ar fi dorit fórte ómenii réi să fure acéstă comóră. Împératul a fost pus'o însé într'o visterie cu șapte uși ferecate, fiind pe fiă-care ușă câte șapte lăcate împérateșci făcute cu multă iscusință, pentru ca nime să nu pótă intra. Era adică trébă împérateșcă și chibzuită cu multă socotelă! S'au dus tâlharii dar la o vrăjitóre, ca să le dee învățură și farmec puternic, pentru a putea trece peste lăcatele împérateșci și prin ușile ferecate. Și vrăjitórea le-a fost spus, că acele lăcate numai cu iérba fierelor se pot deschide, o iérbă, pe care numai al șéptelea între șépte, fiind încă copil nevinovat, o pôte găsi strălucind pe câmpul întins în zorile de ăi printre celelalte ierburi. Cine are iérba asta, își taie degetul și o pune în tăietură lăsându-o până la tãmaduire, ca să rămăie în deget. Apoi orî pe ce fier ar pune acel deget, fierul, fiă lăcată, fiă zăvor, lanț și orî-ce tãrie, se supune și se desface.

Pentru tâlhari asemenea iérbă nu e numai iac'ășa .. ceva ca să fiă. E lucru togmaî mare și de mare preț. Eî ospétară dar pe Ionea și îi făcură pat mólé, ca să pótă dormi bine. Îi spuseră însé, că il vor ucide, decă nu le va găsi iérba fierelor. Bietul de Ionea tótă nóptea se visă căutând firul de iérbă.

În crepetul zorilor tâlharii treziră pe Ionea și il trãmiseră la căutat de fir de iérbă.

Ionea se puse în patru picióre și cum privi în de-lungul poienei peste firele de ierburi, îndată vėđu pe una strălucind. Asta era, care era. Togmaî iérba fierelor.

Era între tâlhari unul orb de un ochi. Acesta a fost închis în temnițele împérateșci și a fugit cu fiere cu tot. Lanțul l'a fost pilit în urmă, dar cătușele erau de un fier anume împérateșc, pe care foc nu-l topeșce și pilă nu îl sgãrie. Ionea puse firul pe cătușă și .. ținc! .. cătușă căđu deschisă la pãmânt.

— „Aha! noroc să ai nepóte, că mă scãpași de o greutate!“ grăi tâlharul și era fórte îmbucurat, când îi veni să grãiască asemenea cuvinte.

Când însé căpitanul luă firul de iérbă dela Ionea,

pentru ca să deschidă și ceealaltă cătușă, înzadar se trudi, că-cî firul nu i se mai supunea.

Vrăjitórea nu le-a spus, că firul numai aceluia se supune, căruia ursitele i-au făcut parte să-l găsecă.

Și au vėđut tâlharii, că nu e folos de iérba fierelor, și după ce au vėđut, grozav s'au mániat, érá după ce s'au mániat, au rădicat cuțitele și săbiile ascuțite, ca să ucigă pe Ionea.

— „Stați!“ strigă chiorul. — „Ați ăis, că nu-l ucidem, decă ne va găsi iérba. A găsit-o! Ca ómenî de vorbă, să nu il ucidem!“

Nici nu l'au ucis, de óre-ce tâlharii sunt ómenî de vorbă: bine, réu, precum au ăis, eî fac. Fiind însé, că se temeau că Ionea îi va spune ómenilor, au găsit altă cale, pentru a scãpa de el.

Ce și cum au făcut? — Au luat pe Ionea și l'au pus în butoiul defundat, apoi au infundat butoiul, au bătut cercurile de fier pe el și s'au dus. — Réu, fórte réu a fost să facă astfel!

Așa a ajuns Ionea dela bine la réu și dela réu la tot mai réu, până ce-l vedem infundat într'un butoiu de vin. . . Ce să mai fiă de el!? . Eî, bine! . infundat într'un butoiu . . . aici se sférșeșce. . Ionea începu să plângă, să se vaete și tot să strige până ce il auđiră lupii flãmândi și grăbiră cređend că il vor putea mânca. . Hei! Dar să se lingă pe bot! Ionea era ascuns în butoiu. Îndată ce simți, că lupii sunt aprópe, el puse ochiul la gaura butoiului și privi afară, apoi rămase tăcut.

Lupii au fost dat de rămășițele bouli și se băteau hălăoși asupra ciolanelor. Unul dintre eî, care era mai mare și mai mánios, apucă un ciolan și se puse cu el togmaî lângă butoiul, în care era Ionea .. Ionea nici nu cuteză să resufe.

Îndată vede, că códa flocósă a lupului întră pe gaură în butoiu. Ionea se sparie.

Códa întră mai adânc. . Ionea se îngrozeșce.

În sférșit lupul se hãrgeșce odată, dá îndérét, códa întră de tot, încât atinge nasul lui Ionea ..

Acum nu e bine!

Ionea trėsare înspăimântat, în spaima sa apucă cu améndoué mánile códa Lupului și ține de ea cu tótă puterea .. lupul se sparie și el și o încaeră la fugă trăgënd butoiul după sine . . . Și-apoi să veđi lucru minunat! . Hodoronc .. tronc .. dá de copaci .. dá pe deal, dá la vale .. Lupul fuge .. butoiul după el .. Ionea ține de códă și merg încât e minune să-î veđi . . . Odată hodoronc .. tronc .. butoiul se isbeșce de un părete și se sfarmă dógă .. dógă .. lupul fuge mai departe, érá Ionea se trezeșce acasă țiid cu améndoué mánile de códă lupului, care s'a fost rupt din rădăcină.

Așa a pățit-o Ionea mamei.

Cine-o șcie mai departe, mai departe s'o spuie.

I. Slavici.

Dacii¹⁾.

Studii populare de Iosif Popescu.

I.

Un fenomen important în istoria gintelor primitive este tendința lor de a emigra. Ele își părăsesc locuințele

asiatice și se îndreptéză în rėtăcirile lor în cătrău le mênă dorul seú întâmplarea. Cu tóte acestea se observă óre-care lege în direcțiunea acestor emigrări.

¹⁾ Veđi Strabo, Pliniu, Dio Cassius, Tabula Peutingeriana, Gebhardi, Alfonso Ciacono, Bergmann etc.

Astfel poporale primitive din seminția lui Sem au urmat în genere o direcțiune din Nord spre Sud, seú vice-versa. Cele din seminția lui Iafet din contră s'au îndreptat în emigrările lor mai întâiu din Vest spre Ost, și în urmă din Orient spre Occident.

La poporale iafetice cauza acestei direcțiuni trebuie căutată în religiunea lor, în care sórele era adorat ca deul fecundității, al bogăției și al fericirei. Spre răsărit dară, de unde își trãmitea deul primele sale rađe bine-făcătore, trebuia să fiă locașul fericirei, și într'acolo își îndreptau semințiile pașii lor rătăcitori. Mai târziu, după ce începură acestea a se ocupa cu agricultura, séra, sfârșitul lucrului și începutul repausului, deveni pentru ele timpul cel mai dorit al zilei. Paradisul pământesc se transportă dară spre apus, ér poporale începură a se îndrepta spre direcțiunea acésta.

Rasa iafetică locuia cu 25 de seculi înainte de era creștină pe platourile Asiei occidentale, mărginite în Nord de lacul Aral și Gihun, în vest de Euftrat și Tigru, în Sud de golful persic și marea Indiilor, ér în Ost de Sindus și Belur-tagh.

Din acésta rasă s'au despărțit în decursul timpurilor mai multe ramuri, care s'au transformat cu încetul; numai Sciții au rămas pe lângă tulpină, ca adeverații ei reprezentanți.

Sciții formaú la început mai multe triburi seú națiuni, dintre care unele rămaseră în léganul lor necunoscute de istoriă, ér altele emigrară și câștigară óre-care importanță istorică.

Între Sciții orientali, cariú au emigrat, se aflaú și poporale numite Davi, Massa-geți¹⁾ și Varkî.

Daviú își căpétaseră întâiu numele de Tavi dela deul Tavius (strălucitor, sórele), și se consideraú ca des-

cendenții acestuia. Mai târziu numele de Tavi se prefăcu în Davi, pe care Grecii l'au transformat în Davi seú Daae, ér Latiniú în Davi seú Dahae.

Daviú, unul dintre poporale scitice principale, páurá mai întâiu în istoriă stabiliți într'o țérá, care pórtá astăzi numele de Daghestan (țéra munților). În secolul al 6-lea înainte de era nóstrá îi aflám supt dominațiunea Persilor. În epoca acésta unele triburi dave emigrară pentru a se stabili în vecinătatea Armeniei, în câmpurile amazonice, unde găsi Xenofon pe Tahî.

O altă parte a poporului dav se stabili în Samaria.

În fine o a treia parte se așezá pe lângă Maeotide. De aci își trăgeau Grecii sclaviú lor și pedagogii copiilor lor, numiți Daos în limba elină, ér latinesce Davus. Fără îndoelá de aci emigrară mai cu samă triburi dave unul după altul și așezându-se pela Nord-vestul Traciei, năsurá poporul dak (davike-ținător de Dav).

Unii Davi însé din familia Varkilor trecuseră încá prin secolul al 7-lea peste Tyras (Dnistru) împreună cu frații lor de aceeași limbă, Geții din familia Massageților, cariú fuseseră stabiliți la Nordul mării caspice înainte de secolul al 7-lea. Aceste poporá ajunseră, după mai multe conace, în

țéra locuită de Traciú rudiți cu Geții prin limbă, religiune și moravuri, și trăiră cu ei în bună înțelegere.

De aci încolo istoria celor trei poporá se cam confundă. Istoricii vechi numesc pe Daci câte-odată Geți seú Traci. Nu vom urma dară istoria Dacilor în acésta periódă, în care nu aflám nici un fir conducător.

Se pare însé, că în secolul al 4-lea a. C. unii Daci au trecut Istru și s'au îndreptat spre Nord, unde deveniră vecini cu Sciții scoloți, cariú locuiaú pe lângă marea négrá și deveniră cunoscuți prin espedițiunea lui Dariú în contra lor.

Cam pela 335 a. C. Alecsandru cel mare alungá și

Principele Donducoff-Corsacoff.

¹⁾ Geta-înțeleptul, numele deului, din care purcedea acest popor. ér massa-mare, póte pentru că se credea a fi ramul cel mai mare al Geților.

pe unii Geți peste Dunăre, unde fură primiți cu plăcere de consăngenii lor Daci.

Istoria acestor nămurii capătă ore-care siguranță supt regele Boerebiste, care domni pe timpul lui Iuliū Cesare. Boerebiste, după unii Get, după alții Dac, împreună aceste două seminții rudite, precum și altele vecine, și formă un stat puternic, numit de Grecii get, ér de Romani dac. Acestui rege energic și profetului său Decenaenus le succese să regenereze poporul moleșit și slăbit prin corupțiune, și să-l aducă în stare de a putea pune 200,000 de ómenii pe picior de resbel. Poporul unit deveni acum destul de sumeț pentru a face incursiuni în Tracia, Macedonia și până în Iliria. El fu în stare să reziste armelor rēsbunătore ale lui Iuliū Cesare și ale lui August. În curēnd însă se născură certe între Geți și Daci, Boerebiste fu ucis, ér imperiul lui împărțit între următorii sei.

În această perioadă apar regiūi Geților Oroles, Syrace și Cotiso, cariū pe rēnd ajunseră în luptă cu Romaniū. Cei două dintăiū avură de a face cu Marcus Licinius Crassus, trāmis de August, ér cel din urmă cu Lucius Piso și cu Tiberiū, cariū puseră capēt domniei lui și respinseră tóte fracțiunile de popóră peste Istru (Dunărea de jos). De aci încolo numele Geților dispare cu totul din istoriā.

Din contră numele dacic începe a străluci de o lumire, care mai eclipsēză lumina armelor romane. Acest popor pare, că acum se deștēptă din letargiā, își scutură chica, și trecēnd Dunărea face incursiuni în provincia romană Mesia. Pe timpul lui Domițian, când domnia peste Daci celebrul Decebal, ajunsese puterea acestui popor la culme. Pe atunci imperiul lui Decebal se întindea în Vest până la Tisa, dincolo de care locuiaū Iazigiū, în Nord până la Carpați, în Ost până la Prut, în Sud până la Dunăre.

Decebal, care fusese profetul predecesorului său Duras, a fost ales de rege pentru însușirile lui eminente de general și ostaș și pentru deosebitul lui tact politic. Lui îi succese să facă numele Dacilor neperitor pentru Romani și pentru posteritate.

Într'una din incursiunile sale în Mesia, marele căpitan al Dacilor dede peste armata romană, pe care o comanda Appiū Sabin, guvernatorul provinciei. Romaniū fură bătuti, ér comandantul lor cădu în luptă. Domițian, întăritat prin această pierdere, se decise să mērgă însuși în contra inimicilor, ca să-și arate eminentele sale calități de general. Dar ajungēnd în Mesia, se gândi altfel și rămase într'o cetate a acestei provincii, ér purtarea resbelului o încredință prefectului său Corneliū Tuseu. Acesta intră în Dacia, fu bătut, pierdu mai multe stindarde și în urmă chiar viața. În timpul acesta Domițian își petrecea în Mesia, pe când Cuađii și Marcomaniū înce se rădicară cu armele în contra lui. Auđind de tóte aceste nenorociri, împēratul roman încredință comanda în contra Dacilor lui Iulian, ér el singur merse în contra nouilor inimiici. Iulian intră în Dacia, bātu la Tapae armata lui Decebal, al căruia subcomandant Vezinas scāpă numai prin înșelăciune. Regele Dacilor însuși trebui să se retragă înaintea armelor romane până la capitala sa. Aci se opri mersul victorios al Romanilor. Pe când Iulian culegea lauri în Dacia, Domițian era bătut de Cuađi și Marcomani, și ne mai putēnd aștepta momentul de a se întorce cu triumf în Roma, oferī Dacilor strīmtorați o pace rușinosă, pe care Decebal o primi cu bucuriā. Resultatul acestui resbel (86-90 d. C.)

a fost, că Domițian s'a obligat a plăti Dacilor o sumă de bani, și a le da un număr însemnat de artiști; ér împēratul Romanilor se cređu destul de învingētor pentru a intra cu triumf în Roma.

În urma acestora Daciū deveniră cu mult mai cutezători și făcură incursiuni și mai dese în provinciile romane. Domițian își petrecea „prindēnd mușce“, fără a se mai gândi să ștergă pata de pe armele romane. Din norocire pentru statul roman, această stare a lucrurilor nu ținu mult. Domițian muri la anul 96 d. C., și, după o scurtă domnie de un an a bătrānului Nerva, ocupă tronul energicul Trajan, sub care statul roman trăi timpul de aur. Fiind-că acest monarch este străplāntătorul nostru în Dacia, ne vom ocupa mai pe larg cu faptele lui în regiunile nóstre.

Auđind Decebal de suirea pe tron a lui Trajan, ale căruia fapte ca consul în Germania precum și feluritele lui talente îi erau cunoscute, își schimbă tactica. El promise împēratului că-i va fi aliat și amic, dar totuși preținse tributul lui Domițian, ca un dar. Trajan rămase surd la tóte înbiările regelui Dacilor, și-i declară un resbel estermiător.

În primăvara anului 101 d. C., după ce preoții jertfiră țeilor, întreprinse Trajan, pe atunci în vērștă de 47 de ani, prima expedițiune în contra lui Decebal. Trajan duse cu sine din Roma o legiune, de ce cohorte pretoriane, o călărime alēsă de Batavi și Numiđi sub conducerea lui Lusiū Africanul, și o trupă de Germani și Șciți. Trei alte legiuni se într'uniră cu trupele lui Trajan pe marginea rīului Savus (Sava) în cetatea Segestica. Astfel se aflaū aci următorele patru legiuni: Legio XIII gemina, care venia din Pannonia; Legio V macedonica, adusă din Germania; Legio VII claudiana din Mesia superióră, și Legio II adjutrix. Numērul total al armatei era de 60,000 ómenii. După ce se isprăviră náile trebuincioșe și se construiră pe amēndouă țermii Savei o mulțime de castele și magazine, o parte din armată se imbarcă, ér cealaltă apucă pe drumul militar, ce conducea dela Segestica la cetatea Taurunum, situată la îmbucătura Savei în Dunăre, și mai departe la Singidunum.

De aci armata romană luă o direcțiune ostică dealungul țermului drept al Dunărei, trecu peste rīul Margus (Morava), apoi peste rīul Mlava, și ajunsese la cetatea Viminacium (Kostolacz). În orașul acesta se împărți armata în două părți. Partea cea mai mare, condusă de Trajan, apucă spre Nord urmānd cotitura Dunărei și în locul, unde se află astăđi Uj-Palanka, construi un pod de lumtri peste rīu și trecu în țera inimicului.

Cealaltă parte a armatei își continuă drumul spre Ost după cursul Dunărei, și trecu pe un al douăilea pod făcut în locul numit Taliata pe tabula Peutengeriana, ér unde astăđi se află satul Columbinje.

Trecēnd Dunărea, Trajan urmă drumul, care conducea pe la Arcidava, Centum Putea, Berzovia, Azizis, Caput Bubali, până la Tibiscum. Astăđi ar fi priu Bānat drumul dela Uj-Palanka pela Verseez, Zidovin, Ezeris, Kavaran, până la împreunarea rīului Bistva cu Timișul. Ér celălalt despărțământ constātător din o legiune și din călărime sub comanda lui Lusiū Quietu, apucă pe țermul ostic al rīului Cerna, dela

orașul Tsierna (Orșova) peste stațiunile ad Mediam, Praetorium, ad Pannonios, Zevgma sėu Gagana, Mascliaris, până la Tibiscum. Astăzi ar fi drumul dela Orșova, pela Mehadia, Plugova, Teregova, Slatina, Cavaran.

Pe amėndouė drumurile acestea ınființară Romanii un șir de castele și ıntărituri. În tot mersul lor nu le vine ınainte nici o armată ınimică. Când era Trajan aprópe de cetatea Tapae, care se pare a fi fost Tibiscum, i se aduse un burete mare. Pe acesta era scris, că Burri și alți aliați il admonéză să facă pace cu Decebal și să se întórcă ındărăpt. Ȇmpėratul nu luă ın samă acestea, ci se decise a ataca pe ınimic. Columna lui Trajan descrie cāmpul de luptă ın modul următor. Armatele sunt așezate pe șes, dar nu departe se vėd spre Ost un șir de munți Carpați. Mai multe poduri de lemn sunt așezate peste un riú, póte peste Timiș, pe care trece cālărimea și pedestrima cea grea. Dacii sunt puși ın rınd de bătae, parte pe țėrmul stıng al riului, ca să oprėscă trecerea Romanilor, parte pe țėrmul drept, ca să acopere cetatea, ce se vede nu departe de riú și care de bună samă e Tibiscum. Ȇnainte de a se ıncepe bătălia, preoți romani ıncununați cu laur, ınbrăcați cu o cămașă albă de ın și ıncinși la mijloc, aduc jertfele ındatinate; semnele óstei sunt ımplántate ın pământ, őr trımbițași suffă ın bucline lungi și óble. Apói ımperatul ține consiliú de rebel cu tribunii militari. El șede pe un scaun de os de elefant, acoperit cu mătasa roșia cu ciucuri, dar fără dos și fără brațe. Scaunul este așezat pe un sugest sėu rădicătură din pėtră cioplită. Pe același sugest și pe un scaun asemenea cu al ımperatului șede Luciu, prefectul legiunilor, soț și primul general al lui Trajan. După consiliú Trajan vorbește cātră soldați ca să-ı animeze la luptă. Atacurile ıncep, Romanii resping pe ınimic de pe țėrmul stıng, și trec riul. Acum se ıncepe o luptă fierbinte pe țėrmul drept. Dacii, carii-și concentraseră aci tóte puterile, se bat cu mare bravură și ımimoșia, dar togmai ın momentul decisiv ajunge cālărimea lui Lusiú de pe drumul din Sud, și decide lupta ın favórea Romanilor. Dacii o tulesc la fugă cātră cetate lăsând castelele ın mâniale ınvingėtorului. Acastă victoria a costat mult sânge roman. Trajan, părintele soldaților, își spintecă vestmėntul, pentru ca să lege ranele bravilor sėi.

Armata lui Decebal se retrage ın Tibiscum, și de aci, unde nu se crede sigură, ın pădurile vecine. Locuitorii din Tibiscum trāmit lui Trajan solii, ca să-l róge să le cruce cetatea; ınsė cererea lor fiind respinsă, ei se așeză ınaintea zidurilor, ca să se lupte pe vieța sėu mórte. Acești bravi cetățeni sunt bātuți și fug cu femeii, copii și ce au mai bun cātră armata lui Decebal, lăsând cetatea pradă Romanilor. Regele Dacilor voind să profite de momentul, când oștile romane se odihnesc ın cetate, se ıntórcė ıncă odată ın contra lor cu armata readunată. Sórtea

amelor îi este și de astădată contrară, că-cí el este bătut, și alungat ın păduri. Desperând de a mai face ceva cu armele. Decebal trāmite lui Trajan o solie, ca să-l róge de pace. Solia trāmisă de regele Dacilor era compusă din ómeni de rınd, cu plete lungi, ceea-ce se consideră ca un semn de despreț pentru Trajan. Acesta o primește pe sugest, și ın semn de rebel îi arată o lance de aruncat (pil).

Plecând din Tibiscum, armata romană ıea drumul spre Ost, pe țėrmul Bistrei ın sus, până la pólele munților. De aci strėbate, fiind de multe ori ın pericol de a fi atacată, până la Pórtă de fer, care formeză ıntrarea ın Transilvania. Ȇnainte acestei strımtóri se afla Decebal cu armata sa, voind să opună Romanilor ıncă o stavilă de a ıntra ın ınima imperiului sėu. Dar și acastă bătălia a fost nenorocóșă pentru Daci, carii o luară la fugă cātră capitală ducėnd cu sine locuitorii din pregiur cu femeii, copii și ce aveau mai bun. Aci soldații esclamară pe Trajan de Imperatore pentru a treia óră.

Astfel Trajan ınaintă neımpiedecat până la capitala Daciei Sarmizegethusa (Várhely) unde veniră și cālăreții lui Lusiú, carii apucaseră pe Mureșú ınsus și ınaintaseră neımpiedecați, pe la Deva. Decebal vėdėndu-și capitala amenințată, trāmite la Trajan o nouă solia compusă de astădată din ómeni mai aleși, il rógă să-ı acorde o ıntrevorbire, sėu să trāmită legați, ca să hotărėscă condițiunile de pace. Trajan trāmite pe Sura și pe Claudiú Livian, ınsė Decebal nu cuteză să ıntre ın negoțiațiuni cu aceștia și trāmite alți solii la ımperatul. Ȇntr'aceea acesta cucerise castelele și ıntăriturile din giurul capitalei, unde gási arme, mașini și prisioneri romani, precum și vulturul roman pierdut sub Tuscu. Auđind Decebal, pe când se lupta ınaintea capitalei, că sora sa a fost prinsă, și că Romanii cuceresc cetățile, trāmise őrășii solii la Trajan și promise că va ımplini tóte condițiunile ımpose de ımperatul.

Așadară pacea se ıncheiă cu condițiunile următoare:

Decebal să predea Romanilor tóte armele, mașinile, artistii și desertorii romani; să dărime tóte fortărețele; să recunóscă domnia romană peste acea parte din Dacia, care căduse ın mâniale lui Trajan; să recunóscă de amici și ımici pe aceia, pe care-ı va recunóște și Roma.

După stabilirea acestora, Decebal veni ınsuși la ımperatul, îi arėtă supunerea sa, și-ı dede legați, ca să se reprezenteze ın senat. Er legiunile prochiămară pe Trajan pentru a patra óră de imperatore. Victoriosul conducėtor al Romanilor, după-ce lăsă o legiune ın Sarmizegethusa și garnisóne ın celelalte părți ale țėrii cucerite, după ce trāmise celelalte legiuni ın stațiunile de mai nainte, se ıntórcė cu triumf la Roma și cāpėtă dela senat atributul de „Dacicus“.

Sfėrșitul acestei espedițiunii cade ın tómma anului 103 d. C., când erau consuli Suran pentru a dóua óră și Marcel pentru prima dată.

(Va urma.)

Prorociile lui Jacques Cazotte.

Ȇn tómma anului 1778, cu puțin ınainte de a se ıntruni adunarea națională, se adunase o societate strălucită ın Rue du Bac din Paris, la o cină splendidă ın locuința unui academic. Acastă societate era compusă din femeii frumoșe, curtezani, filosofi și spirite frumoșe. Acolo era

fostul ministru Malherbes, Condorcet amicul lui d'Alembert, renumitul matematic și autorul biografiei lui Voltaire; acolo se afla și Chamfort, amicul lui Mirabeau. Lângă frumoșă ducesă de Grammont ședea Cazotte, ciudatul mosnég, de o statură uriașă, care, cu fața lui venerabilă și cu pėrul

alb ca néua, séména mai mult cu un patriarh decât cu autorul „Dracului înamorat“.

Societatea era foarte animată. Se vorbea despre progresele rațiunii, despre grandioasa epocă apropiată, în care era să se manifeste drepturile omului și ale cetățenului și care avea să le aducă regilor aminte de datorințele lor, evenimente ce se întvedeau din depărtare. Toți salutau era apropiată, în care spiritul omenesc avea să se emancipeze de lanțurile prejudețelor și ale superstițiilor.

În această armonie de opinii, singur Cazotte rămase tăcut. Fiind întrebat pentru ce tace, el răspuse, că în viitor vede lucruri teribile, sânge și o luptă înverșunată; că epigramele lui Beaumarchais și ale lui Voltaire se vor realiza. Și când Condorcet își rîse de aceste presimțiri pesimiste, Cazotte îi dîse:

— „Nu rîde, Condorcet, pentru că va veni momentul, în care vei lua venin pentru ca să scapi de mîna gidelui!“

Mai mulți rîdea cu ironie, între alții Chamfort, Bailly, Malherbes și Roucher. Cazotte îi privi un moment de-a rîndul și apoi le dîse: „Domniî mei, pe toți vî ved pe eșafod. Numai D-ta Chamfort, pentru ca să scapi de cuțit, vei cădea prin propria-ți mînă!“

— „Dar cel puțin secul nostru rămînea-va cruțat?“ întrebă ducesa de Grammont.

— „Secul D-tale?“ îi răspuse Cazotte. „D-ta vei fi dusă la locul de pierdare într'un car, și cu mînile legate la spate.“ —

În timpul cât vorbi Cazotte astfel, precum afirmă Laharpe, care pretinde a fi fost de față, fisionomia lui se schimbă cu totul. Etatea lui înaintată, părul alb, expresiunea visionară a trăsurilor feții, contribuira și mai mult ca vorbele lui sinistre să facă o impresiune lugubră asupra ascultătorilor. Ôșpeții, cari cu puține momente mai înainte erau foarte veseli, se îngroziră și se puseră pe gânduri.

— „Cazotte e fără pietate!“ exclamă ducesa cu o voce glumetă, dar silită. „Cel puțin mie-mî va lăsa confesorul?“

— „Ba, nu! Nu-l vei avea,“ dîse Cazotte. „Cel din urmă, care va fi dus la locul de pierdare însoțit de un confesor, va fi . . . .“

Și el amuți.

— „Cine? cine?“ îl întrebă cu toții.

— „Regele Franciei!“

Cuprinși de o mișcare irezistibilă se rădicară dintr'odată toți ôșpeții. Cazotte voi să se retragă, însă ducesa îndreptându-se cătră el îl întrebă: „Și D-ta, Domnule proroc, care va fi sôrtea D-tale?“ Cazotte rămase câte-va momente cu capul plecat și apoi dîse: „Pe timpul când Ierusalimul era asediat, un om încungiură cetatea în decurs de șapte zile și exclamă: Vai ție Ierusalime! În momentul acela sbură spre el o săgétă romană și-l ucise.“

Dicînd acestea, Cazotte își luă nôpte bună și plecă.

Puțin după aceea se despărți și societatea. Ôșpeții avuseră intențiunea de a juca faro, însă își pierduseră dispozițiunea ca și când ar fi suflat-o vîntul.

Numele lui Cazotte, deși nu ca poet, era de mult foarte cunoscut în Paris. Prin procesul, pe care l'a avut cu Iesuiții, s'a făcut obiectul vorbirei generale. La început a fost funcționar în despărțămîntul marinei și în calitatea de controlor își câștigase plantage estinse în Martinica și merite frumoase pentru Franția, patria sa iubită.

Câte-va zile după ôșpețul din Rue du Bac, Cazotte se întâlni cu Condorcet și venind vorba despre predîcerile sale, care alarmaseră atât de mult societatea, bătrînul îi dîse: „Fui! Dór voi nu vî veți speria de nebuniile lui Cazotte? Cazotte, ți-o spun eu, este smintit, Cazotte nu știe ce vorbește. Când lumina, vinul, parfumul, splendórea pîetrilor scumpe, vederea femeilor frumoase, contribue ca să-i aprindă fantasia și să-i înfierbînte bătrînele lui simțiri, atunci, în beția sa spirituală, vorbește nebuniile cele mai mari.“

— „Nu, nu,“ dîse Condorcet, „cu acesta nu te plătești! Se părea că din D-ta vorbea o ființă străină, pe care noi toți nu o cunoscusem până atunci. Nu ni se părea lucru curat, Cazotte! Dîcă ai fi făcut semne pe pîrete, care ar fi început se ardă, nu ar fi fost mai lugubru.“

— „Bah, bah!“ dîse Cazotte. „Eu nu sunt proroc! Deasupra capului unui proroc strălucesc aureole, coróne, rađe și stele, înaintea unui proroc animalele se înclină, prorocii sunt ómeni nepătați, cari în visurile lor se urcă pe scări și ved și aud secretele cele mai profunde ale creatorului. Eu sunt numai bătrînul Cazotte, pe care-l fură ómeni, îl înșelă și-l batjocuresc. Ce e drept eu pot dîce, când ved nourî negrii pe cer: va veni un orcan teribil, care va destrădăcina arborii și va rădica șindilele de pe coperișe, dar dîcă ași voi să însemnez cu creta arborii, ce vor cădea, șindilele ce vor fi spulberate, atunci ași fi un smintit. Dar dîcă vî temeți de uragan, dîcă cuvintele mele vî înspăimînteză, pentru ce nu fugiți de aici? Pentru ce v'a dat Dumnezeu picióre?“

— „Îți vei aduce însă aminte,“ îi replică Condorcet, „că în catastrofa ce se apropia, ți-ai prețis singur un sfîrșit tragic. Ar fi decî logic ca și D-ta să cauți a fugi dinaintea destinului.“

— „Acesta o și fac!“ răspuse bătrînul. „Eu nu voi revedea în curînd Parisul. Orcanul, care pe voi vî distrage, mie-mî taie respirarea, de aceea mî și ascund. Adio amice, adio pentru mai mult timp!“

După acestea se despărți grăbindu-și pașii pe cât îi permiteau slăbitele lui picióre.

Anul acela trecu într'o agitațiune febrilă. Însă după luarea Bastilei și după strămutarea curții regale dela Versailles la Paris, liniștea se restabili în cât-va și Parisul rămase în decurs de aproape douî ani cruțat de scene sîngeróse.

Adunarea națională domnia. Ea desființase aristocrația feudală și ereditară, însemnele și livreele ei, secularisase moșiile bisericeii seú, mai bine dîs, ale clerului, și le declarase avere națională. Într'aceea muri Mirabeau, apêrătorul secret al monarhieii. Regele, care prin fuga încercată voia să se scape de puterea adunării naționale, își prefăcu prin acesta situațiunea și mai critică. În faptă el ajunse a fi prizonerul națiunii revoltate.

Adunării constituante îi urmă cea legislativă. Girondistii, aderinți ai regilor și Iacobinii republicani își steteau față în față, ér curtea regală aștepta întrevenirea puterilor străine pentru ca să sugrume revoluțiunea.

În timpul acesta Cazotte, care se retrăsese la moșia sa situată nu departe de Epernay, avu nefericita ideia de a-și espune ideile asupra situațiunii, cum s'ar putea împiedeca mișcarea începută, într'o scrisóre pe care o adresa amicului seú Pontrau, secretarul listei civile.

Opt zile după luarea cu asalt a palatului Tuillerielor, în 10 August, omeni înarmați băteau la ușa lui Cazotte, provocându-l să le urmeze. Scrisoarea lui către Pontrau, acea hârtie fatală, s'a găsit în cabinetul regelui. Bătrânul fu transportat mai întâiu în prinsorea din Epernay, ér mai târziu fu dus la Paris. Fiica lui, Elisabeta, îl însoția.

În ce stare reafă Cazotte Parisul, când trecând pe strade se uită prin ferestrele zăvorite ale carului de prisioneri? De pe palatul primăriei și de pe turnurile catedralei Notre-Dame fâlfăia stégul negru, semn al resbelului civil. Deși sórele strălucia în tótă maiestatea sa, stradele erau pustii, mórte, nu se vedea nici o trăsură, ferestrele și ușile încuiete, ér locuitorii ascunși prin beciuri. Din timp în timp se vedeau orde de Marseilesi și din Brest înarmați cu sulite, urmând după sunetele de tobă și cântând „Ça ira“ séu „Marseillaisa“. Era terórea!

Șcirea despre luarea Longvyului și a Verdunului, apropierea inamicului, trădarea în armata propriă, rěscóla din Vendée, agitațiunea emigranților concentrați la Coblenza, disolvarea adunării naționale — tóte acestea rădicaseră situațiunea la culme. Francia se părea aprópe de peire. În chaosul acesta numai „Comuna“ mai sta nemișcată. Danton domnia. Parola lui era: trebuie să curățim prinsorile, să ucidem pe trădători pentru a ne asigura spatele, când vom trece peste frontieră.

Prisionerii aflău numai târziu ceea ce-i aștepta. Douispre-zece judecători ședeau în mănăstirea St. Germain în giurul unei mese, pe care se aflău acte și arme. Maillard cu péna în mână și cu sabia la stînga presida. Prisionerii se presintău unul câte unul. Fiă-care din ei avea numai câte-va momente pentru ca să se apere. Dēcă se afla nevinovat, se dicese: „Să fiă liber“ — qu'on l'élargisse — dēcă din contră era condamnat, se striga: „à la Force!“ Nefericitul era tîrît în curte, unde, la lumina torțelor, îl aștepta gidele cu ajutorii săi, cari ucideau victima cu sēcurea séu o împușcău.

Numele lui Cazotte era subtras de două ori. Bătrânul află supt demnitatea sa de a se apéra. „A la Force!“ i se dicese și el fu îmbrăncit afară.

În momentul acesta suprem, fiica lui se aruncă în brațe-î, îl cuprinse cu mânilor și strigă gîșilor:

— „Nu veți străpunge inima tatălui meu, decât numai străpungênd mai întâiu pe a mea!“

La vederea acestei ființe ângereșci și plâpânde, armele rădicate se plecară și poporul strigă: „Grație! cruțați-o!“ ér gîșii deteră libertate victimelor inocente.

Cu fața strălucitoare de bucurie conduse fiica pe bătrânul ei tată din curtea aceea fatală, trecând peste cadavre și peste bălți de sânge omenesc. Părea că Ofelia duce pe tatăl ei. Ce bucurie nespūsă! Fiica scăpase pe tatăl și acesta éráșii avea pe fiica sa adorată.

— „Cine sunt contrarii tēi?“ întrebă un Marseiles pe bătrân. „Numeșce-î, ca să-î pedepsim!“

— „Ah,“ rěspunse Cazotte, „cum așî putea eũ avea contrarii? Dór n'am făcut rěu la niminea!“

Acum se părea, că pređicerea lui nu a fost adevérată; el era liber. Însé judecătorii timpurilor acelora erau și mai teribili decât septembriești. La ordinul lui Pethion, noué zile după scena descrisă, Cazotte éráșii fu prins și dus în Conciergerie. Fiicei lui i se refusă intrarea.

La interogatoriũ, Cazotte rěspunse de astădată cu sânge rece și cu o ironie suverană. El dicese, că poporul

il declarase odată liber și că suveranitatea poporului este insultată, dēcă pentru aceeași cauză este tras la rěspundere pentru a dóua óră.

Obiecțiunea acésta nu află nici o considerare. Când i se publică sentința de mórte, procurorul public îi dicese: „Pentru ce trebuie să te afli culpabil după o vieță de 72 ani? Nu este însé de ajuns ca cine-va să fiă un bun fiu, soț și tată. ci trebuie să fiă și un bun cetățen.

Într'aceea fiica lui, care avea ceva în sine din temperamentul Charlottei Corday, era neobosită în încercările ei ca să scape pentru a dóua óră pe tatăl séu. Ea recrutase o cėtă de femei, care aveau să-î susțină rugarea înaintea tribunalului. Însé creaturele lui Pethion o-aruncară în prinsóre, mai nainte de a-șî fi putut ea realiza intențiunea.

Cazotte, gata să plece la eșafod, ceru să i se dea péna și cernelă și scrise pe un petec de hârtie: „Soția mea, copii mei, nu mă plângeți, dar nici să nu mă uitați“. Pe eșafod, pe care se urcă cu pași siguri, lăsă să i se tae pěrul séu alb, îl înveli într'o hârtie și se rugă, ca să se dea Elisabetei lui. După aceea adresându-se către poporul adunat, dicese: „Eũ mor, precum am trăit, credincios lui Dumnezeu și regelui!“ Un moment încă, și capul lui Cazotte cădu în coșnița cu făină de lemn.

Astfel muri Cazotte, poetul basmelor și al „Dracului înamorat“. Cu el se începu adevérarea pređicierilor sale. Nu mult după aceea ele se împliniră cu regele Ludovic XVI., care într'adevăr a fost ultima victimă, însoțită de un confesor; cu ducesa de Grammont, care fu dusă éráșii la eșafod într'un car și cu mânilor legate la spate; în fine cu Roucher, Bailly și Malherbes. Ce sórte avură însé Condorcet și Chamfort, cărora Cazotte, într'un moment de inspirațiune visionară și excepțională, le pređisese, că, pentru a scăpa de fierul gidelui, se vor sinucide?

Condorcet rămase fidel cauzei revoluțiunei. După 10 August el scrise acea adresă către puterile Europei, în care espunea motivele pentru ce se proclamase suspinderea regalității. Ca membru al adunării naționale el votase cu Girondinii și în convent, când se decidea despre sórtea lui Louis Capet, votă pentru pedépsa cea mai aspră, care nu ar fi dedépsa cu mórte.

Ca membru al comitetului pentru salutea publică elaborase el un proiect de constituțiune, care era să fiă primit, dēcă nu eclata rěscóla dela 31 Maiũ, în care învinse partida montagnarđilor (muntenilor). Conventul așediat de poporul „sans-culotte“ își stabilise reședința în Tuillerii. La început Condorcet nu se afla pe lista reprezentanților proscrisi; pentru-că însé se declară fără nici o rezervă contra constituțiunei din 1793, fu denunțat, provocat să se prezenteze înaintea tribunalului, și în 3 Octomvre fu acusat ca complice.

Silit să se ascundă după ce fu declarat „afară din lege“, el află un asil la o amică generosă, unde se ocupă éráșii cu scrieri literare. Un decret al conventului, care amenința cu mórte pe toți aceia, cari ar da asil vreunuia din cei proscrisi, îl îndemnă să părăsescă pe amica sa pentru ca să nu espună pe bine-făcétórea lui unui pericol amenințator. Înzadar se silia acésta să-l înduplece de a rămânea. Pe la mijlocul lui Martie 1794 el părăsi Parisul fără pasport, cu scop de a afla un alt asil la vila unui amic al séu. Din nefericire amicul nu era acasă și Condorcet pribegi câte-va nopti ascundêndu-se în nișce

mine de p tr  părăsitate. Torturat de f me intră in fine intr'o locand , d ndu-se drept un servitor, al c ru  st p n murise nu de mult. Inse barba lui cea lungă, agitațiunea lui  i vestmintele rele indemn r  pe locandier  să-l in-trebe „d c  are cu ce plăti?” Atunci Condorcet scóse o pungă a căreia elegantă contrasta intr'un mod f rte bizar cu exteriorul s u neglij t. Din intâmplare, acolo se afla  i un membru al comitetului revolu ionar din loc, care puse indată să-l aresteze  i să-l transporteze la Bourg-la-Reine. Acolo fu aruncat in prinsore. A doua  i avea să se presinte la interogatori , inse fu aflat mort. El intrebunse veninul, pe care de mult il purta la sine, pentru ca să scape de guilotin .

Nu mult inainte de aceea, Chamfort, căruia ministrul Roland ii procurase o func iune de scriitor la biblioteca

națională, fu arestat pentru că se esprimase in mod nefavorabil asupra cru imelor revolu ionare. De i a fost éráși eliberat, scurta prinsore il desgustase a a de mult, inc t, când era să fi  prins de nou peste o lună, se incercase a se sinucide deschid ndu- i vinele. L ng  el se afla o f ie de h rtie, pe care erau scrise următoarele cuvinte: „E , Sebastian Nicolae Chamfort, am voit să mor ca om liber,  r nu ca sclav in prinsore”. Scurt după aceea muri el in Aprilie 1794.

— „Ah, amice,”  icea Chamfort murind c tr  abatele Siey s, care  edea lângă patul său, „in fine părăsesc lumea acésta, in care inima omen c  trebuie s u să se fring  s u să se petrifice!”

In chipul acesta se implinir  pentru toți pred cerile lui Cazotte, care fu numit mai t rdui  i „profetul guilotinei.”

Comunicat de I. G. Bari iu.

Memoriile unui stomach.

(Continuare.)

Acum mă intorc la int mpl rile schimb ciose  mele vie i.

Timpul trecu,  i in sf r it găsiră de cuviin  să mă dea la  col ; ajunsei dară intr'un institut public. Aici mi re-c stiga i in cur nd sănătatea  i buna dispozi iune de odinioră, că-căi nutrem ntul simplu, ospe ele regulate,  i modul de vieța or nduit cu severitate, indreptar  éráși ceea ce stricase incărcarea cu prăjituri dulci  i alte delicatete. Ac st  proviziune, care mi se pachetase in g mantan, se sf r i in câte-va  ile,  i acum vieța  colastic  incepu cu seriozitate.

Mă-aduc aminte, că in  rele de joc au iam sgomot mare  i confuziune in-tre copii, până când c p tai odată o lovitură grozavă, inc t cre ui, că scheletul, in care mă aflam, s'a prefăcut in mi de  and ri. Causa acestei politicose schimbări de lovituri era laudabilul obicei  din institut, de a regala cu pumni pe tot  colarul nou-venit. După modul cum se apăra acesta, era  i clasificat in stima co colarilor s i.

Mărturisesc, că aceste bătăi nu-mă plăceau de loc, dar acele suferin e erau mai u ore, decât chinurile indigestiunii  i trebuie să amintesc spre onórea acestor b e i, că inaintea lor nu era lucru onorific  i b rbatesc, de a m  alege pe mine ca  inta atacului. Din contră, capul  i c stele erau de regulă locurile, cărora li se adresa u cu deosebire acele at n iuni delicate. Lege f rte dr pt   i cumpătată, pe care o aprobam din tot  inima.

Din când in când se furi au din institut copii ce  mai mari  i se duceau in ora ul invecinat pentru a cumpăra tot felul de m nc ri oprite,  i  e   i mie mi părea bine câte-odată să inmul esc cu c te-va bucate bune slabul nutrem nt al  colii.

Cu t te acestea la o astfel de ocaziune am avut o intâmplare atât de tragi-comică, inc t trebuie să v'o pevestesc, inainte de a-m  continua istoria.

Ocupa iunea  ilei era isprăvită. clopotul sunase pentru rugăciune, când, in alergarea confus  a  colarilor, carii gr biau in dormitoarele lor, mă sim ii dus departe din regiunea  colii,  i gic i indată după esperin ele de p n  acum, că era să fi  supus la vre o cercare.

Dar, in loc de a m  sim i transpus, ca de obicei , in vre-o confet ri , m  pomenii cu un miros ca de pe ci strica i. Nu  ciam ce să cuget  i a eptam explica-

rea secretului cu un sim amint, pe care-l p te avea numai un stomach, când nu șcie ce se petrece  i ce-l a tept ,  i este predat arbitrului unui  colar fl m nd  i ușor de minte.

Nu r m se i mult in nesiguran   i nici-odată nu voi  uita sim amintele mele de atunci. De odată alunecă in uimitul me  interior un corp mic  i b los palpit nd incă, inso it de o fluiditate aspră  i fierbinte  i de b be negre de piper. Intorse i curiosul amestec in t te p r ile, dar nu  ciam, ce să fac cu micul monstru.

Inainte de a fi putut da cuvinte indigna iunii mele, veni o a doua  i a treia masă b los , urmate nemijlocit de un torent spumos  i g lg itor de o fluiditate tare  i amară, numită porter.

In momentul acesta mă străbătu un prepus spăimântător  i mă intreba i cu groz , că  rele acele substan e sărate, care de teptaser  gr  a  i or rea mea in grad atât de mare, nu erau ochii vre-unor s rmani berari? Acest prepus teribil se păru in c tva int rit prin amintitul gust sărat, pe care l'am atribuit lacr milor acelor s rmani ómeni.

Praful negru de tept  intr'adevăr  re-care in-doel  despre adevărul prepusurilor mele, dar, cu ajutorul inven iose  mele fantasii, considera i acel praf ca o parte rentors  a nisipului, pe care berarii il arunca publicului in ochi, când pretind că berea lor e curată  i nefalsificată.

Un nou torent negru m  turbură in considera iunile mele,  i când au ii banii r sun nd pe masă, in telese i  i numele acestui mic şi curios venetic, care nu mi-a fost de loc bine-venit. Cuv ntul stridii a rămas de atunci săpat ad nc in memoria mea.

De atunci am avut ocaziunea să primesc acele creaturi supt t te formele bucătăriei. Dar pentru un stomach tin r  i incă nevinovat, cum eram e , vor r m nea vecinic in memoria stridiile crude, gătite cu o et de vin  i piper negru  i inghi ite cu o fluiditate semi-transparentă. Ac st  reminiscen  in c  este o probă, c t de suptire este păretele, care desparte sublimul de ridicul.

Esperin a m'a inv tat mai t rdui, că in societatea inalt  se obicinue ce, de a incepe pr ndul cu c te-va stridii, pentru a escita apetitul. Nic  nu mă mir de acésta,

fiind-că abia ajung stridiile la locul destinațiunii lor, și fiă-care stomach, conșciū de demnitatea sa de membru științific al unui corp minunat, este lacom de a analiza ciudatele-molusce așa, încât degagă o cantitate mai mare de suc gastric (pepsin), decât îi e de lipsă pentru această analiză, și astfel restul sucului servește ca nouă escitător al apetitului¹⁾.

Îndeplinind analiza, descoperii că acest conglomerat de o masă la părere inorganică posedă o structură foarte importantă, o gură, buze prelungite, organe de auz, mușchi, ficat, intestine, și înainte de toate o inimă, în care — cel puțin nimeni nu poate demonstra contrariul — pot să se afle simțăminte dulci și instincte fragede. În orice cas muerușca produce cam 1.200.000 de ouă. Decă, după cum pretind unii, iubirea și fecunditatea sunt condiționate una printr'alta, trebuie să recunoștem, că stridiile n'au părere în amândouă privințele. Ele sunt atât de sensibile, precum s'a statorit prin mai multe observări, încât își închid găocile, când trece numai umbra unei luntri pe deasupra lor. De aceea se poate admite cu drept cuvânt, că-și deplâng sôrtea cu durere, când casa lor e deschisă cu puterea prin cuțitul nemilos, când sunt smulse din locuința lor fericită, și aruncate fără milă în sucii mei nimicitori.

Se naște întrebarea foarte naturală: ôre aceste animale mici și fragede sunt destinate numai pentru a gîdili apetitul omului? Ôre Heliogabalus a fost creat pentru stridii, seū stridiile pentru Heliogabalus?²⁾ Din parte-mi cred, că natura le-a destinat pentru un scop mai înalt; decât bucuriile mesii, chiar decă lucsul acestora ar fi un lucș roman. Într'adevăr geologia ne învătă, că prin băncile nemărginite, pe care le formază, stridiile jocă un rol însemnat într'atâta, că împiedecă marea de a face pagubă uscatului, poate pentru că voesc să-și păstreze elementul pentru sine singure.

Acest egoism este într'aceia foarte folositor și cel ce consideră o stridie singuratică, va crede cu greu, că prin unirea lor în masse mari formază un fel de zăgaz (digue) submarin, unde trăesc la olaltă într'o republică mai fericită, decât aū cunoscut vre odată ômenii. Aci își implinesc ele toate datorințele vieții cu energie și conformitate; ne arată exemple bune cu referință la valoarea conjugală; își împodobesc băncile comune cu pietrii-scumpe, care sunt mai prețioase decât aurul și chiar decât bôlele³⁾ din viața maritimă, și le fac astfel izvorul unei bogății nemărginite pentru omenime.

Ași vrea să știu, decă vre un mîncător de stridii, care răpește sêrmenele creaturi palpitânde din îmbrăcăminte lor, le înghite ôre cu simțăminte de milă și compătimire? Spre rușinea genului omenesc, mă tem, că nu-i așa.

¹⁾ Ce vor dice medicii la acest argument subtil: Vorbește ôre autorul serios, seū voește numai să-și bată joc de accia, cari aū totdeuna la în-de-mână explicarea cauzelor și efectelor?

²⁾ Supt Heliogabalus trebuie să înțelegem fără îndodă pe ori-ce mîncă-mult renumit și ar putea fi numit cu același drept Domițian după descrierea din satira a patra a lui Juvenal. Într'aceia amândouă aū fost poate întrecuți de Nero, care recunoștea îndată după gust, decă stridiile aū fost crescute în Circei, seū la stîncă Lucrină, seū la Rutupiae.

³⁾ Unii cred, că mărgăritarele sunt escrescențe, provenind dintr'o bôlă internă, alții pretind, că se nasc prin repararea pagubelor, care se fac scoicilor prin inimicii lor. Réaumur era de părereă dintr'altă, Linné din contră se lăuda, că poate face mărgăritare, voind poate să înțelgă, că le-ar putea produce prin introducerea unei substanțe străine în scoică.

Acésta a fost prima mea esperință în privința stridiilor, nișce creaturi, care întorc pe dos metoda obișnuită a nizuinței, de ôre-ce trăesc în patul lor și mor adesea afară.

După ce am insistat mai mult, decât ași fi voit, asupra aversiunii mele inițiale pentru această ființă blândă, trebuie să fiu cu atât mai scurt descriindu-mi simțămintele mele într'o întemplantare, care a provocat o revoluțiune în economia mea interioară și a influențat asupra constituțiunii mele mai tot atât, ca revoluțiunile ordinare asupra statelor.

Și adică, într'o di mă bucuram de otium cum dignitate. mistuiam liniștit și cu haznă, mulțămît cu mine însumi, cu prîndul și cu lumea întrégă, când de odată picurâ asupra nenorocitului meu cap un amestec de salivă și venin ucigător, care mă transpuse din dulcele meu farniente într'o stare de escitare și de orôre. Îndată trîmisei o telegramă vecinilor mei, domnilor Creeri, și aceștia îmi rêspuuseră că și ei se află rêu.

Starea mea devenia din ce în ce mai de plâns. Mă vîlui îndată silit să mă las de plăcuta mea ocupațiune de a provedea corpul cu cele de lipsă. Acum, tot ce puteam face. era de a-mi descoperi torturile prin tot felul de schimosituri și tresăltări, care se sfêrșiră cu rezultatul bôlelor de mare. Tôtă ziua următoare am fost bolnav și de ôre-ce respinsei cu hotărîre orî-ce pas spre împăcare, rêmăsei moros și tăcut, până când după un timp se micșorâ rêu și câștigaî destulă putere, pentru a cerceta cu de-amăruntul cauza acestui fenomen straniu.

Acum aflăi, că deși torturile mele începură cu fum, nu se isprăviră cu el. Da, iubite cetitor, era fum, fumul unei plante omoritoare, un geniū rêu, produs de foc și alun-gat de bôlă. Natura l'a făcut respingător, grețos și veninos: dar omul se luptă cu pedepsa, pe care i-a impus-o natura, și puface din el totă viața.

Astfel se întemplantă și cu mine. O repetiție desă învinse aversiunea mea pentru tutun și în sfêrșit suferii cu adevărata filosofia a genului meu ceea ce nu se putea schimba. Deși mai în urmă țigări și pipe însoțite de alte rele contribuiră să usuce sucurile corpului și să facă rêu organismului întreg, totuși mă supusei cu împregiurimea mea la sôrtea neîmpăcată și suferii acea ocară cu demnitatea unui stomach, ce este conșciū de propria sa onestitate.

Curênd după cele istorisite părăsiș școla. Cu toate relele esperințe de până acum, regularitatea ospetelor mele și calitatea lor cea simplă mi-aū priit așa, încât am rêmăas destul de sănêtos.

În curênd însê începu o eră nouă în viața mea și cu ea un șir de rele, care mă predară în mâinile inimicilor genului meu, în mâinile medicilor. Hassan ebn Sabah cu bandele sale ucigașe nu era mai înfricoșat pentru regii și principii Orientului, decât medicul și soțul lui, farmacistul, pentru totalitatea stomachurilor¹⁾. Oh! cum tremuram, când se anunția vre unul din acești domni și cât de ciudat mi se părea că în secolul nostru luminat sunt registre întregi de veninuri, și o categoria de ômenii, cărora guvernul le dă un privilegiū, de a le întrebuița după plac.

¹⁾ Cum se vede, acest nenorocit stomach avea o aversiune particulară pentru medici, aversiune, pe care suntem departe de a o împărtăși. Fiă-care cu gustul seū!

Cariera mea universitară se începu cu cine, care durau până dimineața, și cu dejunuri, care țineau până la prânz. Și ce fel de dejunuri! De ore-ce până acum eram obișnuit cu o tasă de cafea și o franzelă, să-și închipuiescă cine-va uimirea mea când pătrunse în nenocitul meu interior o masă heterogenă compusă din toate materiile nutritive cunoscute și necunoscute! Friptură și vinuri, cafea, teă și cognac, franzele cu sardele, pasteturi de porumbi, bureți, marmeladă, caviar, pasteturi de ficat de găscă, pește afumat, șuncă (jambon), și alte delicatete mai mici formau adesea prima mea mâncare. Din acest amestec trebuia să aleg ce era bun, fără a murmura în contra acestei înmulțiri a lucrului.

Prietenul și rudenția mea, domnul Cap, încă avea să se lupte în timpul acesta din toate puterile și sârta noastră era mai puțin de invidiat, decât a unui cal de droșcă. Dar în sfârșit, chiar când D-nul Cap avea mai multă lipsă de ajutorul meu, mă prăvăli și, pentru a conserva icóna cu calul de droșcă, nici biciul nici pintelul nu mă putură pune érași pe picioare.

Înzadar încercarăm tot felul de beuturi și mijloace escitătoare; mă obișnuisem atât de tare cu ele, încât nu mai avea nici o influință. Înzadar întrebuițarăm globule de mercur, pentru a cerca, de vor folosi. Chiar deul Mercur să mă fi amenințat cu bastonul său, toate ar fi fost înzadar. Într'adevăr nu puteam și nu voiam să mă mișc, și numai după multă vreme, când mai murisem de fómé, mă învoii să-mi reîncep serviciul, dar numai cu încetul.

Câtă-va vreme fui tractat cu cruțare, dar îndată ce recâștigai putere, reîncepu metoda cea vechiă de încărcare și un sistem de tractare cu medicamente, care este atât de înfricoșat, încât abia îmi vine să vorbesc despre el. Mai în fiă-care minut bătea băietul farmacistului la ușă, și numai un stomach își poate face ideea despre starea de escitațiune nervoasă, în care mă transpunea acea ciocănire. Starea, în care cădui astfel, se numește „Dyspepsiă“, și de câteori aușiam acest cuvânt, îmi venia să mă cutremur. Medicii cei mai celebri au fost întrebați de sfat asupra acestei bóle și ei prescrieau de regulă medicamente diametral opuse. Aci totuși aveam folosul, că aceste veninuri opuse se neutralisau¹⁾.

Pentru a demonstra că nu esagerez, nici nu las sbor liber fantăsiei, împărtășesc unele rețete prescrise de medicii cei mai escelenți, care trăiau pe atunci în orașul meu. Fiă-care rețetă am cumpărat-o cu un louis-d'or pentru aceeași bóla, descrisă de mine cu aceleași cuvinte. Când ție de mine, înțeleg pe domnul, în corpul căruia mă aflam. Acest domn era, din norocire, destul de înțelept, pentru a nu întreba de sfat pe medicii, care prepară singuri medicamentele prescrise. Decă ar fi făcut acesta, de sigur nu ași fi ajuns timpul, în care-mi scriu memoriile. Sticlele pline cu fluidități colorate, care se ved în unele țeri la ferestrele farmaciilor și care se iluminéză séra, sunt faruri, ce arată organismului omenesc locurile periculose, unde poate suferi naufragiū.

Fără a mă pierde în alte digresiuni, voi descrie unele din scenele cu medicii mei în formă dramatică, de ore-ce acesta este mai potrivită pentru o scurtă bufonarie.

Medic și pacient.

Actul I.

SCENA I.

(Interiorul unei case frumoase într'una din stradele principale ale unui oraș mare. Pacientul intră și așteptă cu mai mulți alți în anticameră, până când le vine rândul de a intra în cabinetul de consiliu al Esculapului.)

(Un Servitor intră.)

Servitorul. Decă bine-voiesci, domnule.

(Pacientul urmăză conducătorului său într'o cameră mare.)

Pacientul. (Cam turburat.) Mă rog de iertare, că . . . . .

Medicul. (Stând cu spatele cătră foc.) Bine-voește a ședeă, domnule.

Pacientul. Vă mulțamesc . . . astăzi e într'adevăr cam rēcóre.

Medicul. Da; cu ce vă pot servi . . . . .

Pacientul. Nu mă afl de loc bine, domnule doctor. Nu mai am apetit și de aceea credeam . . . . .

Medicul. (Înterupend.) Arată-mi puțin limba. Aha! Suferință de stomach . . . . indigestiune.

Pacientul. Când mă scol dimineața . . . . .

Medicul. (Înterupend.) Dă-mi puțin mâna. (Îi pipăe pulsul.)

Pulsul bate slab. De când nu te simți bine?

Pacientul. Cam de o săptămână.

Medicul. Suferi de acrelă de stomach.

Pacientul. (Entusiasmat.) Da, minunat; o ardere continuă . . .

Medicul. Da, da, acum sunt pe deplin luminat, domnul meu; stomachul D-niei tale se află într'o stare bolnavă. Aici ore totul e sănătos? (Ciocănește pieptul pacientului.) Rēsufflă odată tare, scumpul meu domn. (Pune urechea la inima pacientului. Suridend:) Și aici e totul în ordine. Ai dureri de cap?

Pacientul. Nu, dar o înfricoșată . . . . .

Medicul. (Înterupend.) Tot răul stă în aceea, că aparatul mistuitor a cădut puțin în disordine. Îți voi prescrie ceva, domnul meu, care te va îndrepta cu totul în câte-va zile. (Se așeză la o masă de scris.)

Pacientul. Am uitat să amintesc, că simt și o durere între spete . . . . .

Medicul. (Înterupend.) Aha; atunci voi mai adăoga și o micstură, care va delătura în curând acea durere. (Scrie mai departe, apoi svântă manuscriptul bine cu o hârtie înghițitoare și-l predă pacientului cu un suris amabil.) Étă, scumpul meu domn, iea acestea după prescripte și revino peste câte-va zile.

Pacientul. (Cu un simțămint profund de mulțamire) Vă sunt foarte obligat pentru bunătate.

(El caută louis-d'orul în buzunarul vestei și abia cutéză să ofere o plată învătutului dătător de vieță și de sănătate. Cu toate acestea dându-i mâna pentru adio, lasă tremurând să alunece aurul în mâna medicului. Acesta nu lasă să se vedă nici un semn estern de demnitate ofensată.)

Medicul. Decă nu ești clientul vre unui farmacist, îți recomend pe domnul Morbus, proprietarul farmaciei din curtea bisericeii, în strada mormintelor. Decă îmi permiti voi scrie adresa acesta pe rețetă. Spune-i numai că ai fost la mine, și vei vedea, că vei fi servit de minune.

Pacientul. Vă mulțamesc, domnule doctor. Să vii érași Miercurea viitoare?

Medicul. Cum vrei, scumpul meu domn. Nu mă îndoesc, că în curând te vom elibera de toate suferințele.

¹⁾ „Similia similibus curantur“, dice Hahnemann, protopărințele Homeopaților.

(Trage clopoșelul și reconduce pe pacient, care tot crede că a uitat să spună ceva. Pacientul se înclină, servitorul deschide ușa, pacientul se depărtază. Întră un altul și scena se repetă în același mod, séu cam asemenea. — Pórta se închide în urma întâiului pacient, care, ducându-se la farmacia indicată, citește următoarea:)

Receptă: Columbo-infusiune, 5 uncii.

Micstură de gumi, cât ajunge.

De trei ori nitrat (tri-nitrat) de wismuth, 18 grane.

Odată și jumét. carbonat (sesqui-carbonat) de natrium, ¼ drach.

Tinctură de opium, 1 drachmă.

Columbo-tinctură, 4 drachme.

(Va urma.)

Principele Alecsandru Donducoff-Corsacoff.

Pe pagina 69 a diarului acestuia prezentăm cetitorilor nostri pe un om obscur până erî alaltă-erî, ér acum unul dintre personajele politice, despre care se vorbește mai mult.

Colosul rusesc este bogat în astfel de meteori, cari își răspundesc pentru cât-va timp efemera lor lumină, dar devin curând uitați.

Ignatieff s'a retras după culise, de óre-ce jocul lui începuse a compromite Rusia.

Principele Donducoff-Corsacoff îi luă repede locul și, astăzi guvernator al Bulgariei, speră că mâne va fi gospodarul ei semi-independent.

Acest nou meteor este general și diplomat. Ca toți diplomații Rusiei, a învățat și el elementele diplomației în salónele Petersburgului. Acestea sunt școle minunate, în care un om viclén dela natură, rafinat prin intrigile de salon, câștigă multe șanse de reușită în viața publică. Despotismul este foarte favorabil acestor fel de ómenî întreprinđetóri, cari știu să se strecóre printre alți favoriți ai sorții și să -și formeze o clică întinsă până la aristocrația cea mai înaltă. Acesta apoi îi împinge înainte, îi face favoriții și ante-luptătorii ei.

Donducoff-Corsacoff este organul adevăratei politice vechi rusești, care nu se abate dela programul ei. Când primi în Filipopol o deputațiune numérosă, care îi predece

protestul comunelor respective în contra conclusiunilor congresului dela Berlin, principele le dișe: „Am cetit adresa

vóstră, am auđit dorințele vóstre, dar din nenorocire nu zace în puterea mea, să coréspund acelor dorințe. Europa întregă se teme de o Bulgariă mare și s'a opus nizuințelor Țarului“. La o lună după aceea guvernatorul Bulgariei numi conclusiunile Congresului „text pentru o operetă Offenbachiană,“ și asigură pe Bulgari, că armata rusescă va rămânea în țera lor încă un an, timp în care toate se vor regula. Cum va fi această regulare? De sigur Rusia va găsi mijlóce să vină în ajutor fraților dela Balcani și după sférșirea ocupațiunei. Tóte acestea numai și numai în folosul Bulgarilor.

Cum se vede, principele Donducoff-Corsacoff este adevăratul om al situațiunei. Décă va deveni principe al Bulgariei, de sigur principatul séu, deși vasal Turciei, va gravita împregiurul Rusiei, va fi o santinelă înaintată a Țarului alb în peninsula balcanică. Se pare însé, că principele Battenberg este un rival de temut al guvernatorului de astăzi. Ar fi de dorit pentru celelalte

state ale Orientului, ca un om atât de periculos, ca Donducoff-Corsacoff să nu ajungă pe tronul unui popor încă prea neinstruit pentru a resista influințelor ruse.

Caravană de peregrini în Egipt.

28 Noemvre.

Din caosul uitării,
Prin căta umilinții
Vărsat-ai ați o rață
De vecinică mândriă
Pe fruntea cea smerită
A nației române,
Și plină de splendore,
A țilelor regină!

În magica lumină,
Ce 'n valuri se revarsă
Din sfera nemuririi
Din Mare pân' la Munte,
Din Munte pân' la Istru,
Se nașee-un zimbet falnic,
O, veselă vibrare
În fețele acelor
Ce te-așteptău cu dorul,
Cu care-aștept martirii
Semnalul mântuirii
Din ția judecării.

Sositu-le-ai în fine,
Și flacăra ta sacră,
Lumina-ți orbitore
Apasă gena lașă
A negrei calomniă,
A fețelor infame
De pismă veștejite;
Că-cî ochii lor de buhe
Clipesc cu umilință
Zărind atâți tesauri,
Cununile de lauri,
Ce fruntea ne-o decora,
Vedend cum ții în mână
Sentința lor de morțe
Și cumpena dreptății!
Cum luce pe-a ta frunte
O stea de lămurire
Ce scote adevărul
Și-acopere minciuna!

Și plină de splendore,
A țilelor regină!
Românii ca pe-o dină
Ați vin să te adore.

Tu din umbre visătoare
Și cu morțea scrisă 'n frunte

București, 28 Noemvre 1878.

Ai făcut smei de terore,
Vulturii, lei și șoimi de munte.

Suferit-ai în tăcere
Lovituri fără cruțare
De la turmele barbare
Jertfind sânge și avere.

Crucea păcii și-a iubirii
De la Munte pân' la Mare
Fu răpită din altare
De dușmanii mântuirii.

Mânile lor temerare
Au sfărmat cu nebuniă
Ale legii sanctuare
Și-a amorului făclia.

Și-au ris fără remușcare
De-a lui Dumnezeu mărire
De-a lui lege de iubire
De 'ndelunga lui răbdare.

Ghiara lor infuriată
Și de sânge rîvnitoare
A umplut de grea terore
Chiar Rusia 'nverșunată.

Domne, minunat și tare
Ești tu chiar și la mânia!
Pe cel mic l'alegi să-ți fiă
Instrument de răsbunare.

Înzestrați cu crunta pară
A mâniei tale juste,
Au părilit ca pe locuste
Litfa lacomă barbară.

Plâns-am secolii plini de ură
Sugrumați în desperare,
Că tu dor îți faci uitare
Că suntem a ta făptură.

Însă planul prevedinții
Omenimea să-l admire,
Că-cî el scote cu mărire
Pe cel slab din neputință.

Datu-ne-ai în mână sorțea
Celor mari și cu putere,

Ca să-ți scotem din durere
Și 'n dușmani să ducem morțea.

Ați e ția care curmă
Calomnia și 'ngâmfarea,
Gemetul și desperarea
Ș'a sclăviei negră urmă.

Ați e ția ce vesteșce,
Că Românul comori are,
Ca să dea la mic la mare,
Luptă, morțe vitejeșce!

Că el dă cu mulțumire
Celor amorșiți vieță,
Celor strîmtorați povață,
Fără gând la răsplătire!

Și de vecinică junetă,
Ce-ai pus lumea 'n admirare
De a noastră resignare,
De-a Românului nobleță.

O! trâmite cu mândriă
Rața ta renviătoare
Pe mormentul de onore
Al Românei vitejiă.

Neuitați veți fi de lume,
Ageri și voioși Curcani,
Rei prieteni de dușmani,
Voi români de bun renume.

Voi și-ai voștri neauși frați,
Destinați de-a țerei sorțe,
V'aj ales partea de morțe,
Nouă vieță să ne dați!

Al acestei țile nume
Va fi 'n secolii mărturiă
De a voastră bărbăția,
Până omeni vor fi 'n lume.

O, ții plină de splendore,
Tu, a țilelor regină,
Toți Românii ca pe-o dină
Vecinic vor să te adore.

Mândră ții de neatârnavare,
A serbărilor serbare!

Vasile Michail-Lazăr.

V a r i e t ă ț i .

Profetul Căzaciilor. La începutul ultimului resbel oriental circula în mai multe districte căzacești profetia prea creșută, că Țarul după o rezistență îndelungată va declara resbel necredincioșilor. În această luptă vor câștiga Căzaciile multe victorii, vor cuceri capitala inamică și un mare imperiu. Trei alte prorocii ale bătrânei Hugnicha, astfel se numia acea profetă, s'au împlinit înainte cu două secole trei sute de ani printr-o învingere strălucită asupra Tartarilor și expedițiunea lui Iermac la Siberia. Astfel de profetii nu sunt rare, ar fi însă interesant de a cunoșce mai de aproape acea „Sibilă“. Era cam la 1570, când o cetă de Căzaci, care purta pirateria pe marea caspică și suferise naufragiu la gura rîului Iac, se așeză pe așa numitul Colowratanger. Mica coloniă crescă prin adause succesive la mai multe sute de capete, susținu cu hordele tartare învecinate mai multe lupte fericite, dar încheiă în curend cu una din ele amicitia atât de adevărată, încât

cei mai mulți Căzaci tineri se căsătoriră cu fete de Tartari. Celibatul fusese până atunci în mare vază la Căzaci și bătrânii fură atât de necăjiți pentru acea vătămare a obiceiurilor vechi, încât se vorbiră, ca la cea mai de aproape ocaziune, când vor întreprinde tinerii o expedițiune de pradă, să ucigă toate femeile și copiii rămași în castre. Hetmanul coloniei, Hugnicha, află din întâmplare de acea conspirațiune sângeroasă. El conchiămă îndată pe toți Căzaci înaintea cortului său, le spuse ce aușise, le arătă inhumanitatea și nebunia aceluia fapt, și sili pe conspirați prin rugăciuni și amenințări să jure pe icona maicei Domnului, că se vor lăsa de întreprinderea lor înfiorătoare. Se'nțelege că generațiunea tineră a coloniei și cu deosebire femeile îi arătară bravului hetman cea mai profundă venerațiune și recunoștință și păstrară aceste simțăminte până la morțea lui. Fapta hetmanului deveni myt în decursul timpurilor și a cădută pôte în uitare. Numele lui însă a

rămăș în memorie. Prin predilecțiunea Rușilor pentru diminue s'a făcut din tata Hugnichă, tăicuțul, pe urmă bunicul, și în fine chiar bunica Hugnichă, în onoarea căreia rădăcă și astăzi Căzaciî din acele ținuturi câte un pahar la nunți și sêrbători familiare.

Petroleu. Activul și amabilul popor japonez se bucură de mai mulți seculi de o mare bogăția de petroleu. Acest uleiū precios se cunoșcea în Ost, ca multe alte lucruri, încă pe când industria europenă n'avea nici o ideeă despre el. Provincia Etsigo (la țermul Nord-vest al insulei Nipon) posedă singură peste 600 de isvora de petroleu, al cărora product este atât de bun, încât la curățire pierde numai $\frac{1}{10}$ din massă.

Crucea Elisabeta. M. S. R. Domnul Românilor, în urma aprobațiunei M. S. R. Dómnei a bine-voit a conferi crucea „Elisabeta“ Dómnelor următore, care prin căutarea rănitorilor sêu bolnavilor oștași români, sêu prin instalarea de spitale și ambulante, precum și prin diferite ofrande, au contribuit la alinarea suferințelor acelor bravi: Dómnele Albu Maria, Apostolenu Smaranda, Arion Nicolae, Aslan Sofia, Badalicescu Elena, Băicoianu Eufrosina, Bărbulescu Elisabeta, dela monastirea Horezu, Bilcescu Maria, Bilciurescu Efmia, născută Chirițescu; D-șora Blaremburg Olga, Dómnele: Blaremburg Maria, Bogdănescu Eleonora, fiica reposatului căpitan Bogdănescu, Botez Ana, Bratianu, născută Butculescu, Bucur Maruța, maică la monastirea Horezu, Bucur Filotea, idem, Budescu Victoria, Budiștenu Elena, Budiștenu Catinca, Bulandra Elena, Călinescu Zoe, Caliady Constanța, Cămpinenu Irina, Cantacuzino Ecaterina Gr., Cantacuzino Elena Rifovenu, Catargi Elena, Catargi Eufrosina Alecsandru, Catargi Maria A., Cernat Sevastia, Chirițescu Ana G., Chrisocoleu Paulina, Chistescu Mirodora, dela monastirea Pasărea, Cristoforoff Ana, Cirlea Eufrosina, Ciudiu Ana, Conduratu Eugenia, Copetzky Roxandra, Corbu Raluca, Cornescu Elena, Costa-Foru Zoe, Crețenu Ana, Custof Maria, Damaris Ana, Davidogru Sofia, Debains Maria, Diamandescu Sofia, Djuvara Elisa C., Dumitrescu, maica Efmia, dela monastirea Horezu, Dumitrescu, maica Fevronia, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Dunca Maria, Dușescu Aspasia, Elefterescu Elena, Eliad Maria G., Eudoxia, soră la monastirea Țigănești, Fălcoianu Elena, Fălcoianu Maria, Felix Adela, Fialla Elena, Filipescu Natalia, născută princesă Ghica, Florescu Alina, născută princesă Șirbey, Florescu Catinca, Gheorghe Emilia, Ghica Alecsandrina, princesă, născută Blaremburg, Ghica Camelia, Ghica Zoe Scarlat, Ghica Ana, soră, Girard A., Goldner Rosalia, Grădiștenu Nyka, Guilloux Emma, Herta Agripina, maică dela monastirea Horezu, Hurmuzachi Natalia, Iorgulescu Maria, Ivanovicî Maria, Kalenderu Ana, Krakti Catinca, Lahovary Maria, născută Crețulescu, Lamotescu Ralu, Leca Constantin Lucreția, Lenș Alecsandrina, Librecht, Liciu, Liteanu Elisa, Liteanu Lucia, Lupescu Cesaria, soră la monastirea Pasărea, Lupu Zoe, de Macelariu Judita, Manu Catinca, Manu Alecsandrina, de Mautzfeld, Maurojenu Olga, Mavrocordat Maria, Melech Sevasta, Misail, Moiescu Epifania, la monastirea Horezu, Morțun Maria, Moruzi Adela, principesa, Muntenu Eugenia d'Aldullan, Musceleanu Elena, Negoescu, Nenciu, maica Platonida, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Nenovicî Elena, Nica Maria, Nicolaidi Constanța, Nicolescu Maia, matróna dela monastirea Horezu, Odobescu Ana, Orenstein Rosalia, Oteteșanu Elena, Pandelescu Ecaterina, Papazoglu Irina, Piciulescu Zoia, Pilat Liberté, născută Rosetti, Piteștenu Efmia, soră la monastirea Țigănești, Ploale Amelia, Poenaru-Burdea Sevasta, Polihronie Elena, nasc. Mavrodolu, Popovicî Maria, de Popevicî Elena, Poprescu, maica Teofania, dela monastirea Horezu, Protogheride Paulina, Ractivanu, Rădulescu Sița, Rațiu Emilia, Roman Zinca, Roșca, maica Fevronia, dela monastirea Horezu, Rosenthal M. Bertha; D-șora Rosetti Ana; D-nele: Rosetti Cleopatra, Rosnovanu R. Maria, Rotariu Iulia; D-șora Rudenu Ovid Elisa; D-nele: Salmen, născută Butculescu, Sămbotenu Paulina, Scorțeanu Zoe, Serafina, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Sergiu Maria, Severeanu Elena, Sevescu Coralia, Simionescu Elena, Socek

Maria, Solomon Sofia, Stamatescu Elena, Stănescu T. Aritti, Stănescu Cecilia, Stavrichi Maria, Stefla Eufrosina, maică la monastirea Horezu, Stoia Ana, Stoianovicî Ióna, soră la monastirea Pasărea, Stoicescu Mirodora, maică la monastirea Horezu, Sturdza Zulnia, Sturdza Cleopatra, Sturdza Zoe, Suliotti I. Eufrosina, Sutzu Emilia, Sutzu Maria, născută Cantacuzino, Tavefta, soră la monastirea Pasărea. Teofana, stariță la monastirea Horezu, Theodorescu, maica Epifania, la monastirea Horezu, Trufanda Elena, Tufelciă Maria, Văcărescu T. Maria, Veron S. Maria, Vilner Natalia, Vlad Teodista, maică la monastirea Horezu, Vlasto, Voinov N. Elisa, Zane Victoria, Zefcari Alecsandrina.

Pești beți. Este lucru obicinuit, ca ómenii să se ametească din când în când; dar ca peșilor, cariî-și petrec totă vieța în fluiditate, să li se întemple așa ceva, e într'adevăr lucru rar. Cu tóte acestea istoria s'a întemplat în lacul castelului dela Insterburg. O fabrică de bere din apropiere a avut nenorocire cu fabricatul ei și a trebuit să-i dea drumul. Întemplarea a voit, ca acea massă, cam de 300 tone, să ajungă în lacul castelului fără a fi fost mestecată cu apă. Câte-va óre după aceea bijbăia suprafața de pești mari și mici, cariî esecatau manevrele cele mai felurite. Cu miile zăceau pe coste, ca și când ar fi voit să-și dormă beția. Alții se învertiau în cercuri repeđi, și érași alții scoteau numai vârful botului afară din apă, ca și când ar fi vrut să tragă aer. Anímalele, în cantitate considerabilă și de mărime fôrte felurită, dedeau apei o colóre întunecată și presentaū privescerea cea mai ciudată. Era și sêrbătore pentru popor. Tineri și bêtrâni, băeți și băete, bărbați și femeî, se înarmaseră cu corfe, bâte, prăjini, rețele etc. și năvaliseră ca nișce corbi flămânđi asupra nenorocitorilor locuitorî ai apei. Cine șcie ce s'ar mai fi întemplat, decă n'ar fi întervenit proprietarul, care a pus capêt acelei scene.

Marea plocotindă. În fundul unui șes striunt, închis din tóte părțile de munți înalți, 80 mile spre Sud dela Virginia-City (Nevada), se află un lac, care fierbe. La țermul acestui lac ajungî peste o colină, care se pare a fi fost odată un vulcan. Cea dintăiū impresiune, pe care o resimte cine-va uitându-se în fundul căldării, este, că apa e verde. Adâncimea lacului e fôrte mare. Decă aruncî o piatră în apă, îi poți urmări multă vreme cursul, până dispăre. În tóte anutimpurile este apa fôrte fierbinte. Unii s'au convins despre acésta prin diferite experimente. De obicei se aruncă în lac un șerpe atârnat de o sfóră, și după câte-va minute se scóte afară fiert cum se cade. Poporul numeșce acest lac „Căldarea cu punciū a Satanii.“

Statistică. — *Studenti români la universități germâne.* Estragem următorele cifre dintr'o revistă germână pentru geografă și statistică: La universitatea Frederic-Guilelm din Berlin (2569 st.) au fost, în semestrul de veră 1878, 11 tineri din România. — La universitatea din Munich (1364 st.) au fost 3 tineri din România — La școla tehnică superiőră din Munich (1010 st.) au fost 4 tineri din România. — În Heidelberg (808 st.) 3 Români. — La celelalte universități cifra negermânilor este dată „en bloc“ astfel, încât nu putem șci câți Români au fost. Éste însé fôrte probabil, că la fiă-care universitate se află cel puțin 3—4 Români. Observăm aci, că între statele orientale, România are mai mulți frecventanți în Germania.

— *La universitatea din Cernăuți* au fost 223 de ascultători, și adică 179 ordinari și 44 estra-ordinari. Dintre aceștia, 41 pentru theologiă, 103 pentru jurisprudență, 79 pentru filosofă. După naționalitate se împart, cum urméză: 98 Germâni, 54 Români, 38 Rutheni, 31 Poloni, 1 Italian, 1 Ceh.

Modă. — *Sêrmanele pasărele.* Un diar din Lipsca împărtașia mai deunăđi că un magazin de mode de acolo primise 32,000 colibri, 800,000 de paseri de apă, 300,000 de părechî de aripi de becase, pentru împodobirea pălăriiilor de dómne. Notițele de modă din Paris încă au anun-

ciat, că gățela pălăriilor femeieșei cu corpuri de paseri a redevenit modernă. Se pare însă, că nu numai Europele sunt destul de crude pentru a suferi ca să se ucidă atâtea nevinovate păserele pentru o simplă gățelă, ci și femeile negre. Nu va mai ține mult, și sârmanii colibri vor fi cu totul stîrpiți. — Când domnia această modă în Europa înainte cu câți-va ani; își rădicase vocea încontra ei ornithologul Dr. Carol Russ în „Lumea înaripată“. Curînd tôte diarele germăne își împreunară glasurile cu al lui, și ori-ce femeie cum se cade se rușina de a mai purta paseri pe pălării. Acum Dr. Russ se rîgă erăși de dîmne și domnișore, să nu primescă o modă atât de barbară și fără gust, că-cî într'adevăr n'ar fi spre onórea dînselor, ca nișce ființe asât de vesele, atât de drăgălașe și tot-deodată atât de folositoare să-și piérdă vieța pentru un gust trecător și frivol.

Notițe economice. — *Conservarea cartofilor pentru bucătărie.* Bagă gogóșele în cuptor, îndată ce ai scos pânea cîptă din el, și lasă-le acolo 5—6 minute. Atunci scóte-le și păstréză-le într'un beciú svéntat. Prin această operațiune se evaporéză o parte din apă, ceea-ce se póte vedea de acolo, că gogóșele sunt sbîrcite. Acesta nu strică nimica, de óre-ce sbîrciturile dispar după câte-va zile. Operațiunea nimiceșce și germinii, așadară acei cartofi nu sunt buni de sémănat.

— *Apă de pâne pentru bolnavi.* Tae pânea grumbă de casă în felii și prăjește-o pe amîndoué părțile. După aceea pune feliile prăjite într'o ólă de pămînt curată, tórnă peste ea apă fierbinte, și lasă să se rēcescă pe deplin. Atunci strécóră-o printr'o pânză și bea-o rece. Cu permisiunea medicului poți să o bei și cu zahar și zémă de alámăe, seú cu vin și zahar.

Gicitură

de Pișta.

Ri, des, ma, he, o, e, no, sa, mil, ghi, mus, li.
Acele 12 silabe dau 5 cuvinte, ale cărora litere inițiale, cetite de sus în jos ne dau numele unui poet elin, ér literele finale, cetite de jos în sus titlul unui op al lui:

- 1) Un munte în Europa
- 2) Un oraș în Rusia.
- 3) Un meșter zidar.
- 4) Un nume bărbătesc.
- 5) Un munte în Elveția.

Numele celor, ce vor trămite deslegare nimerită, se vor publica.

Bibliografiă.

Ch. Bernhard Desrosnes Domnișóra Monte-Christo. Part. I, Drama din Scarswood, trad. de *I. S. Spartali*. Tipografia jurnalului „Haivetz“. A apărut fasciúra 1—9. Acest interesant roman apare regulat în fascicule la 10, 20, 30 ale fiă-cărei luni; prețul unei fascicule este de 15 bani pentru tótă țera. Ori-ce cerere să se adreseze la traducător, strada Știrbei-vodă, Nr. 56.

La voce d'Italia, diar italo-român. Organ de liga greco-latina. Director, *Enrico Croce*. Abonament pe 3 luni, 6 Lei; 6 luni, 12 Lei; un an, 20 Lei. Direcțiunea și administrațiunea se află Calea victoriei, la librăria nouă, Nr. 47, București.

Posta Redacțiunei.

D-lui *S. Fl. M., Sireth*. Primiți espreșiunea simțămintelor noastre de condolență. Vê mulțămim pentru cele trămite. Urméză epistolă. — D-lui *N. G., Galați*. Baniți au sosit, împreună cu epistola ta. Mulțămită. Urméză epistolă. — D-lui *N. D., Galați*. Ni-ai făcut mare bucuria. Îți mulțămim. Urméză epistolă. — D-lui *M. L., București*. Mulțămită. — D-șórei *Fără nume*. Póte cea dintăiú, dēcă ne permiteți să facem óre-care schimbări. Aveți talent; vê trebue studiu. Cetiți poezi buni! De ce însă anonim? — D-lui *Pista 18*. Mulțămită. Scrieți-ne adresa; am vrea să vê scriem înainte de a publica celelalte.

Momente de distracțiune.

Femeia: Bărbate, bărbate! o să-mi pierd încă mintea!! —

Bărbatul: Dîmne — ce te boceșci atât pentru un așa lucru de nimic.

A. Ași da totul pentru a fi un om renumit, pentru a-mi câștiga un nume, dar cum?! De așa șei măcar cum face cine-va să se vorbescă despre sine — nu șei nici un mijloc?

B. Ba da, — împușcă-te.

Cătră cetitori! Cu numărul viitor se încheie pătrarul de an Octomvre-Decemvre. Învităm dar pe acei onorați abonați, al căror abonament se încheie cu numărul viitor să bine-voescă a și-l renoi din vreme, pentru a nu suferi întrerupere în espedarea foii. Nouilor abonați li se vor trămite numărul apăruti dela 15 Octomvre a. c. până în momentul abonaamentului. Fóea va apărea și de aci încolo cu aceleași condițiuni ca până acum, și va cotinua de a oferi tuturor Románilor material tot mai interesant și mai instructiv.

Căldura, cu care am fost sprigimiți pân' acum, este o probă evidentă, că s'a simțit lipsa unui diar de felul „Albinei Carpaților“. Tóte silințele noastre vor tînde a merita și de aci încolo favórea publicului cetitor, care din parte-și, suntem convinși, încă ne va oferi un sprigin tot crescînd!

Redacțiunea și Editura.